

Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського
суду у складі Верховного Суду
за 2025 рік

Зміст

1. СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО	12
1.1. Щодо юрисдикції при розгляді спорів фізичних осіб про визнання недійсними результатів аукціону з продажу майна банкрута за відсутності провадження у справі про банкрутство	12
1.2. Про спеціальні підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство	12
1.3. Про застосування положень п. 1-6 розд. «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ	12
1.4. Про особливості застосування п. 1-8 розд. «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ	13
1.5. Щодо заборони використання процедури банкрутства для обходу санкцій щодо осіб, пов'язаних з державою-агресором	13
1.6. Щодо неможливості відкриття справи про банкрутство щодо поручителя, якщо стосовно основного боржника затверджено план досудової санації, яким змінено строк виконання основного зобов'язання	13
1.7. Щодо підстав відкриття провадження у справі про банкрутство майнового поручителя, який не є боржником за основним зобов'язанням	13
1.8. Щодо порядку одночасного розгляду заяв різних кредиторів до одного боржника про відкриття провадження у справі про банкрутство	14
1.9. Про відкриття провадження у справі про банкрутство кредитної спілки, яка втратила статус фінансової установи	14
1.10. Про відкриття провадження у справі про банкрутство ОСББ за заявою кредитора, який обґрунтовує свої вимоги до боржника первинними документами, що складені в період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку	14
1.11. Про обов'язок сторін надати докази на підтвердження підстав для відкриття провадження у справі про банкрутство	15
1.12. Про відмінності між вирішенням судом «спору про право» та вирішення судом про відкриття провадження у справі про банкрутство	15
1.13. Про повноваження суду апеляційної інстанції щодо встановлення наявності «спору про право» у справах про банкрутство	15
1.14. Про безспірність вимог кредитора за аграрною розпискою як підстава для відкриття провадження у справі про банкрутство	15
1.15. Про відсутність повноважень розпорядника майна боржника (за відсутності припинення повноважень органів управління заявника) звертатися до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство іншої особи	16
1.16. Зловживання процесуальними правами як підстава для залишення без розгляду заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство	16
1.17. Про повноваження арбітражного керуючого та формулювання в заяві при визначенні особи позивача	16

1.18. Щодо здійснення єдиним учасником (акціонером) боржника представництва інтересів у справі про банкрутство	17
1.19. Про порядок розгляду грошових вимог контролюючого органу до боржника щодо пені	17
1.20. Щодо уточнення / збільшення кредитором своїх грошових вимог до боржника після закінчення встановленого строку	17
1.21. Щодо правової природи грошової винагороди арбітражного керуючого / ліквідатора	18
1.22. Порядок заміни кредитора у справі про банкрутство правонаступником	18
1.23. Щодо застосування позовної давності до майнових вимог кредиторів, заявлених до боржника у справі про його банкрутство	18
1.24. Щодо визначення початку перебігу позовної давності до вимог про витребування боржником у межах провадження у справі про банкрутство майна, відчуженого у процедурах банкрутства	18
1.25. Про розірвання договору оренди землі та повернення земельної ділянки в межах справи про банкрутство	18
1.26. Відшкодування збитків, завданих кредитору незаконними діями ліквідатора внаслідок неправомірного розподілу коштів, отриманих від продажу заставного майна	19
1.27. Про фraudаторність договору іпотеки	19
1.28. Про належний та ефективний спосіб захисту при зверненні із заявою про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності у справі про банкрутство	19
1.29. Щодо покладення солідарної відповідальності на органи управління боржника на підставі ст. 34 КУзПБ	20
1.30. Щодо наслідків ненадання боржником розпоряднику майна необхідних бухгалтерських та інших документів, доступу до електронних баз даних, а також місцезнаходження майна боржника на території проведення активних бойових дій	20
1.31. Щодо наслідків неповідомлення про засідання члена комітету кредиторів	20
1.32. Щодо затвердження судом звіту ліквідатора, ліквідаційного балансу боржника та закриття провадження у справі про банкрутство	20
1.33. Про обов'язковість закриття провадження у справах про банкрутство операторів критичної інфраструктури з державною часткою в умовах воєнного стану	21
1.34. Про закриття провадження у справі про банкрутство з підстав, визначених у п. 14 ч. 1 ст. 90 КУзПБ – «в інших випадках, передбачених цим Кодексом»	21
1.35. Про судовий контроль у справі про неплатоспроможність та підстави для відмови в затвердженні плану реструктуризації	21
1.36. Про обов'язок юридичної особи, яку визнано банкрутом, зареєструвати електронний кабінет у підсистемі «Електронний суд» ЄСІКС	21

1.37. Про пільги щодо сплати судового збору на звернення арбітражного керуючого у справі про банкрутство (неплатоспроможність) або у спорах, що заявлені в межах справи про банкрутство боржника	22
1.38. Про скасування заходів забезпечення позову, який залишено судом без розгляду, у зв'язку з поданням позивачем заяви з грошовими вимогами до боржника у справі про неплатоспроможність	22
1.39. Про перегляд судових рішень у справах про банкрутство за нововиявленими обставинами	22
1.40. Право на касаційне оскарження ухвали апеляційного суду, яка постановлена за результатами розгляду заяви про перегляд за нововиявленими обставинами судового рішення, прийнятого за результатами розгляду скарги на дії / бездіяльність арбітражного керуючого	22
1.41. Про стягнення витрат на правову допомогу арбітражним керуючим у справі про банкрутство	23
2. Справи щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язані з антимонопольним та конкурентним законодавством	23
2.1. Щодо застосування забезпечення позову у спорі про заборону вчиняти дії, направлені на підготовку до введення в цивільний обіг лікарського засобу, та відмову в державній реєстрації лікарського засобу	23
2.2. Щодо використання загальноновживаного позначення в торговельній марці на медичний препарат	23
2.3. Щодо доказування права попереднього користувача торговельною маркою та визначення юрисдикції у справі за вимогою про визнання недійсним свідоцтва України на торговельну марку, власником якої є фізична особа	24
2.4. Вимога про визнання недійсним свідоцтва на торговельну марку не підлягає розгляду за правилами господарського судочинства, якщо власником такого свідоцтва є фізична особа	24
2.5. Щодо застосування абз. 4 ч. 1 ст. 27-1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» у відносинах з продовження строку дії патенту, об'єктом якого є лікарський засіб	24
2.6. Щодо питання розмежування юрисдикції у спорі про захист прав на корисну модель	25
2.7. Щодо правової кваліфікації АМКУ обставин, які можуть свідчити про наявність або відсутність порушення законодавства про захист недобросовісної конкуренції	25
2.8. Щодо вирішення спору про недобросовісну конкуренцію у вигляді неправомірного використання оформлення упаковки товарів	25
2.9. Щодо строку звернення до АМКУ у справах про недобросовісну конкуренцію в разі триваючого порушення	25
2.10. Щодо застосування права суду зупинити виконання рішення АМКУ з метою забезпечення позову у справі про визнання недійсним рішення АМКУ	26
2.11. Щодо дотримання органом АМКУ строків давності притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності	26

2.12. Щодо наслідків бездіяльності органу АМКУ у прийнятті рішення поза межами строку давності притягнення до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції	27
2.13. Щодо оцінки рішення АМКУ, прийнятого на підставі правочину, визнаного судом недійсним	27
2.14. Про неможливість застосування рекомендацій АМКУ як джерела правозастосовчої практики в розумінні ч. 4 ст. 236 ГПК України	27
2.15. Щодо підтвердження монопольного становища суб'єкта господарювання на ринку послуг з доступу до кабельної каналізації на мостах	28
2.16. Щодо визначення відносин контролю у зв'язку з притягненням групи осіб до відповідальності за неправомірну антиконкурентну поведінку	28
2.17. Щодо безпідставності встановлення відсутності правопорушення (вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів) з огляду на відміну торгів / визнання торгів такими, що не відбулися	28
2.18. Використання однієї IP-адреси та інші спільні дії учасників торгів як докази антиконкурентних узгоджених дій	29
2.19. Щодо сукупної оцінки наведених у рішенні АМКУ доказів з огляду на їх вірогідність	29
2.20. Щодо застосування норм закону в редакції, чинній на момент прийняття рішення АМКУ	29
2.21. Щодо внесення інформації до Зведених відомостей АМУК та Державного реєстру	30
3. СПРАВИ ЩОДО КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ, КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ТА ЦІННИХ ПАПЕРІВ	30
3.1. Щодо юрисдикції спорів про поновлення на посаді директора, звільненого за вчинення одноразового грубого порушення трудових обов'язків з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України	30
3.2. Юрисдикція спору за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів	30
3.3. Юрисдикція спору за позовом спадкоємців учасника товариства про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства, у прийнятті до якого спадкоємцям відмовлено	30
3.4. Щодо господарської юрисдикції спору про визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі ТОВ, укладеного одним із подружжя без згоди іншого з подружжя	31
3.5. Щодо належного відповідача у спорі про стягнення майнової шкоди, пов'язаної з вилученням майна, переданого до статутного капіталу ТОВ	31
3.6. Щодо належного позивача у справах про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства	31
3.7. Щодо того, чи може свідчити про зловживання процесуальними правами збіг в одній особі позивача та директора відповідача	31

- 3.8. Щодо питання, які позовні вимоги є належним та ефективним способом захисту прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового викупу акцій (сквіз-ауту) 32
- 3.9. Щодо неефективності вимоги про визнання недійсним рішення загальних зборів АТ, яке стало підставою для обов'язкового викупу акцій, за умови, що спірним є лише питання про вартість акцій 32
- 3.10. Щодо належного та ефективного способу захисту порушеного права особи, яка була виключена зі складу учасників ТОВ, якщо після її виключення змінився розмір статутного капіталу та склад учасників 32
- 3.11. Щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу частки ТОВ, укладеного одним із подружжя, як ефективного способу захисту порушених прав іншого з подружжя 33
- 3.12. Щодо обрання належного (ефективного) способу захисту у справах за позовом учасника гаражного кооперативу про визнання недійсним рішення членів проделегування уповноваженого представника для участі в загальних зборах кооперативу 33
- 3.13. Про застосування такого заходу забезпечення позову, як зупинення дії рішення загальних зборів учасників товариства, яким обрано директора товариства 34
- 3.14. Щодо обмеження корпоративних прав акціонера при передачі акцій в управління АРМА та особливості реалізації прав за акціями 34
- 3.15. Щодо корпоративних прав у фермерському господарстві та правомочності його засновників 34
- 3.16. Щодо правової природи рішень загальних зборів та особливості процедури виділу юридичної особи 35
- 3.17. Щодо підтвердження повноваження адвоката на здійснення представництва інтересів учасника товариства на загальних зборах учасників ТОВ 35
- 3.18. Про недопустимість застосування аналогії закону щодо необхідної кількості голосів для ухвалення загальними зборами учасників ТОВ рішення про відміну рішення про ліквідацію ТОВ 35
- 3.19. Щодо відсутності порушених прав колишнього учасника ТОВ рішенням загальних зборів товариства, що стосується прав / інтересів колишнього директора ТОВ 36
- 3.20. Щодо правової природи правовідносин з обрання члена виконавчого органу товариства 36
- 3.21. Щодо неможливості господарських судів приймати рішення про припинення повноважень голови ОСББ, оскільки це питання належить до виключної компетенції уповноважених статутних органів ОСББ 36
- 3.22. Щодо визнання припиненими трудових відносин між директором товариства і товариством на підставі заяви про звільнення за власним бажанням (ст. 38 КЗпП України) 37

- 3.23. Щодо відповідальності голови правління АТ за видання наказу про преміювання на підставі неправомірного рішення наглядової ради 37
- 3.24. Щодо права учасника ПП на отримання інформації про діяльність підприємства і проведення аудиту фінансової звітності останнього під час дії арешту корпоративних прав ПП у кримінальному провадженні 38
- 3.25. Щодо обсягу документів, які можуть бути витребувані учасником у ТОВ відповідно до ст. 5, 4 3 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» 38
- 3.26. Щодо порушення переважного права учасника ТОВ при відчуженні частки статутного капіталу товариства у випадку, коли частка ТОВ була предметом кількох послідовних правочинів 38
- 3.27. Про недопустимість оспорювання учасником товариства, який відчужив частку у статутному капіталі ТОВ, акта приймання-передачі частки на підставі порушення переважного права інших учасників товариства на придбання цієї частки 39
- 3.28. Щодо залишення позову без розгляду у зв'язку з наявністю арбітражного застереження в договорі купівлі-продажу часток ТОВ 39
- 3.29. Щодо визнання недійсним акта приймання-передачі майна до статутного капіталу ТОВ як фраздаторного правочину 39
- 3.30. Щодо визнання недійсним правочину з відчуження простих бездокументарних іменних акцій у зв'язку з поширенням презумпції спільності права власності подружжя на майно 40
- 3.31. Щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі за відсутності підтвердження повноважень представника в умовах воєнного стану 40
- 3.32. Щодо відсутності об'єктивної можливості визначити договір як значний правочин, якщо в момент укладення договору його вартість не була визначена конкретно та пов'язувалася з вартістю фактично наданих послуг 40
- 3.33. Щодо відсутності порушення індивідуальних прав співвласника при укладенні договору оренди між ОСББ та іншою особою, без окремого рішення загальних зборів, якщо раніше надано загальну згоду на оренду спільного майна 41
- 3.34. Про правовий статус спадкоємця частки у статутному капіталі ТОВ та межі охорони спадкового майна 41
- 3.35. Щодо правомочності управителя спадщиною змінювати керівника товариства 41
- 3.36. Щодо виплати вартості частки учаснику ТОВ у зв'язку з його виходом зі складу учасників (засновників) товариства 42
- 3.37. Щодо права учасника товариства на повернення вкладу в натуральній формі (об'єкт нерухомого майна), зумовленого його виходом із товариства 42
- 3.38. Щодо незаконності виключення учасника з ТОВ через невнесення вкладу за відсутності негативних наслідків для товариства 42

- 3.39. Щодо рішення торгово-промислової палати про виключення учасника з її складу, у якому відсутні обґрунтовані причини такого виключення 43
- 3.40. Правові наслідки невнесення до ЄДР відомостей щодо змін у складі учасників товариства 43
- 3.41. Щодо неможливості товариства оскаржувати наказ про скасування реєстраційних дій про зміну у складі учасників, оскільки він не порушує прав самого товариства 43
- 3.42. Про неправомірність повторного розгляду Мін'юстом однієї й тієї ж скарги без наявності судового рішення про скасування попереднього рішення Мін'юсту 44
- 3.43. Щодо позачергових витрат на обслуговування рахунку в цінних паперах банку в процедурі ліквідації 44
- 4. СПРАВИ ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ 44**
- 4.1. Щодо обрання належного (ефективного) способу захисту у справах про визнання протиправним і скасування акта про примусове відчуження майна 44
- 4.2. Щодо належного способу захисту прав територіальної громади, порушених неправильним визначенням цільового призначення орендованої земельної ділянки комунальної власності, яке спричинило встановлення орендної плати в меншому розмірі 44
- 4.3. Щодо належності та ефективності заявленої прокурором вимоги про повернення нерухомого майна територіальній громаді як вимоги про застосування наслідків недійсності цього правочину (реституцію) 45
- 4.4. Щодо оформлення права користування земельною ділянкою співвласниками багатоквартирного будинку в межах, необхідних для його обслуговування 46
- 4.5. Про сервітут як обмеження права власності, допустиме лише за умови об'єктивної необхідності 46
- 4.6. Щодо набуття права власності за набувальною давністю особою, яка володіє майном за волею власника, що можливе лише за наявності сукупності визначених законом умов 46
- 4.7. Щодо порядку передачі в оренду земельних ділянок, які були виключені із площ земель колективного сільськогосподарського підприємства, що підлягали поділу (паюванню) 46
- 4.8. Щодо права орендаря витребувати орендовану земельну ділянку з чужого незаконного володіння 47
- 4.9. Щодо можливості витребування трансформаторної підстанції як самостійного об'єкта власності 47
- 4.10. Щодо неможливості витребування майна в добросовісного набувача, якщо воно було продане в порядку виконання судових рішень 47
- 4.11. Щодо повернення протирадіаційного укриття з чужого незаконного володіння шляхом подання позову про витребування 48
- 4.12. Щодо неможливості відчуження багаторічних насаджень окремо від земельної ділянки 48

4.13. Щодо неможливості відчуження з державної в комунальну або приватну власність земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології місцевого значення	48
4.14. Щодо недопустимості вилучення об'єктів спільної власності територіальних громад без згоди відповідних громад або рішень їхніх рад, крім випадків, передбачених законом	49
4.15. Щодо правовстановлювальних документів на використання водного об'єкта з метою ведення аквакультури	49
4.16. Щодо позаконкурсного отримання земельної ділянки комунальної власності для будівництва і обслуговування розміщеної на ній споруди (автостоянки), що вимагає проведення земельних торгів	49
4.17. Щодо застосування висновку про вартість об'єкта приватизації на дату укладення договору купівлі-продажу як визначального критерію для встановлення ціни викупу	50
4.18. Щодо права нового власника майна вимагати в судовому порядку припинення податкової застави, накладеної через борги попередника	50
4.19. Щодо можливості застосування ч. 5 ст. 47 Закону України «Про виконавче провадження» у випадках, коли стягувач є одночасно боржником в іншому виконавчому провадженні	50
5. СПРАВИ У СПОРАХ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ІЗ ПРАВОЧИНІВ, ЗОКРЕМА ДОГОВОРІВ	51
5.1. Щодо особливостей правозастосування ч. 3 ст. 228 ЦК України	51
5.2. Суд визнав неналежним способом захисту оскарження акта про непідписання договору купівлі-продажу за результатами аукціону	51
5.3. Щодо непоширення персональних санкцій кінцевого бенефіціара на підконтрольну йому юридичну особу та відсутності правових підстав для обмеження права на стягнення заборгованості	52
5.4. Щодо можливості стягнення збитків у зв'язку з помилками в податковій накладній	52
5.5. Щодо невиконаного арбітражного застереження	52
5.6. Щодо застосування ч. 4 ст. 75 ГПК України та принципу res judicata	53
6. СПРАВИ В ІНШИХ СПОРАХ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ З ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН	53
6.1. Щодо недійсності умов договору про оплату за постачання природного газу та неможливості їх зміни в судовому порядку на підставі впливу тяжких обставин	53
6.2. Щодо мораторію на нарахування та стягнення штрафних санкцій, встановленого постановою НКРЕКП від 25.02.2022 № 332	53
6.3. Щодо неправомірності відмови від оплати послуг балансування природного газу за коригуючим актом	54
6.4. Щодо спеціального порядку звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника в період дії воєнного стану	54

6.5. Щодо притягнення органу державної влади до відповідальності у вигляді стягнення шкоди за невиконання обов'язку забезпечувати схоронність вилученого майна	54
7. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ	54
7.1. Щодо розгляду заяви про забезпечення позову у випадку одночасного подання позовної заяви та заяви про забезпечення позову	54
7.2. Щодо забезпечення позову про визнання недійсним договору про закупівлю підрядних робіт за державні кошти шляхом заборони сторонам договору виконувати договірні зобов'язання (ст. 137 ГПК України, ст. 204, 629 ЦК України, ст. 3, 7 Закону України «Про публічні закупівлі»)	55
7.3. Щодо питання забезпечення позову шляхом заборони банку (третій особі) здійснювати будь-які виплати за банківськими гарантіями, якщо позивач не є стороною цих правочинів	56
7.4. Щодо процесуальних наслідків ненадання доказів сплати та несплати в повному обсязі судового збору у строк, встановлений судом в ухвалі про залишення апеляційної скарги без руху	56
7.5. Можливість встановлення графіка платежів у мировій угоді поза межами річного строку, визначеного для розстрочення виконання судового рішення	57
7.6. Щодо проголошення судового рішення	57
7.7. Виправлення описки не може бути способом зміни мотивувальної частини судового рішення	57
7.8. Щодо застосування наслідків неподання позивачем витребуваних доказів або ухилення від відповідей на запитання інших учасників справи	57
7.9. Про недостатність формального перебування у ЗСУ для зупинення провадження у справі	58
7.10. Не підлягають касаційному оскарженню судові рішення лише в частині розстрочення / відстрочення їх виконання	58

Перелік уживаних скорочень

АМКУ	— Антимонопольний комітет України
БК України	— Бюджетний кодекс України
ГК України	— Господарський кодекс України
ГПК України	— Господарський процесуальний кодекс України
ЄДР	— Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань
ЗК України	— Земельний кодекс України
КЗпП України	— Кодекс законів про працю України
КГС ВС	— Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КУзПБ	— Кодекс України з процедур банкрутства
НКЦПФР	— Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку
ОП КГС ВС	— об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ОСББ	— об'єднання співвласників багатоквартирного будинку
ПАТ	— публічне акціонерне товариство
ПК України	— Податковий кодекс України
СП КГС ВС	— судова палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ТОВ	— товариство з обмеженою відповідальністю
ФГВФО	— Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
ЦК України	— Цивільний кодекс України

1. Справи про банкрутство

1.1. Щодо юрисдикції при розгляді спорів фізичних осіб про визнання недійсними результатів аукціону з продажу майна банкрута за відсутності провадження у справі про банкрутство

За відсутності справи про банкрутство боржника внаслідок втрати судового провадження та неможливості його відновлення, спір щодо визнання недійсними результатів аукціону з продажу майна такого боржника та укладеного за його результатами договору, в якому позивачем є фізична особа, що не є підприємцем, з урахуванням характеру спірних правовідносин та суб'єктного складу сторін, підлягає розгляду в порядку цивільного, а не господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 09.07.2025 у справі № 911/675/20 можна ознайомитися <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129405012>.

1.2. Про спеціальні підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство

Кредитори тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, не мають права вимагати від покупця об'єкта приватизації (підприємства як єдиного майнового комплексу) погашення відповідної кредиторської заборгованості в примусовому порядку убудь-який передбачений законом спосіб, зокрема шляхом задоволення цих вимог у справі про банкрутство. Указана заборона на погашення таких вимог у межах справи про банкрутство виключає відкриття провадження у справі про банкрутство боржника за заявою кредитора, який обґрунтував заявлені грошові вимоги заборгованістю, що виникла у підприємства, приватизованого Боржником.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.02.2025 у справі № 916/3735/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125224550>.

1.3. Про застосування положень п. 1-6 розд. «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ

Хоча п. 1-6 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ встановлює тимчасову заборону на відкриття провадження у справах про банкрутство, ця норма є умовною. Її застосування вимагає ретельного доказування та встановлення факту, що невиконання боргу є безпосереднім наслідком збройної агресії проти України. Суди повинні перевірити, чи дійсно боржник є неплатоспроможним саме через вплив війни.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 22.07.2025 у справі № 916/4958/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129405067>.

1.4. Про особливості застосування п. 1-8 розд. «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ

Норми п. 1-8 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ не містять вказівки, що вони (норми) підлягають застосуванню виключно до підприємств державної форми власності. Посилання у п. 1-8 «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ стосується не обставин фактичного здійснення чи не здійснення розподілу електричної енергії на визначених у цьому пункті територіях, а охоплюється поняттям території здійснення ліцензованої діяльності операторами системи розподілу.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.09.2025 у справі № 913/567/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130755151>.

1.5. Щодо заборони використання процедури банкрутства для обходу санкцій щодо осіб, пов'язаних з державою-агресором

Приватноправовий інструментарій банкрутства не може використовуватися для створення передумов виведення активів із-під санкцій та/або їх «обходу». Якщо особи, щодо яких застосовано або вирішується питання про застосування санкцій, ініціюють провадження у справі про банкрутство з метою уникнення санкцій – така ініціатива не підлягає судовому захисту. Положення щодо мораторію на виконання зобов'язань перед особами, пов'язаними з державою-агресором, у співвідношенні з правилами визнання грошових вимог у справі про банкрутство виключає можливість визнання вимог кредиторів, які прямо чи опосередковано пов'язані з державою-агресором російською федерацією.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 909/130/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485152>.

1.6. Щодо неможливості відкриття справи про банкрутство щодо поручителя, якщо стосовно основного боржника затверджено план досудової санації, яким змінено строк виконання основного зобов'язання

У разі затвердження судом плану санації основного боржника, яким змінено строки виконання його зобов'язань перед кредитором, звернення кредитора із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство поручителя є передчасним та свідчить про наявність спору про право.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.09.2025 у справі № 916/38/25 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130552180>.

1.7. Щодо підстав відкриття провадження у справі про банкрутство майнового поручителя, який не є боржником за основним зобов'язанням

КУзПБ не зобов'язує ініціюючих кредиторів (у тому числі іпотекодержателя), окрім податкових органів, подавати разом із заявою про відкриття провадження

у справі про банкрутство докази вчинення ними досудових чи позасудових заходів щодо стягнення заборгованості.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.09.2025 у справі № 910/9121/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130597980>.

1.8. Щодо порядку одночасного розгляду заяв різних кредиторів до одного боржника про відкриття провадження у справі про банкрутство

Якщо за результатами підготовчого засідання господарський суд ухвалою відмовив у відкритті провадження у справі про банкрутство ініціюючому кредитору, який звернувся до суду із заявою календарно першим, а потім справу відкрито за заявою іншого ініціюючого кредитора, який звернувся календарно пізніше, норми ч. 4 ст. 39 КУзПБ щодо порядку одночасного розгляду заяв різних кредиторів до одного боржника, що надійшли до дня підготовчого провадження, не застосовуються.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 12.11.2025 у справі № 917/538/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132744979>.

1.9. Про відкриття провадження у справі про банкрутство кредитної спілки, яка втратила статус фінансової установи

Ініціювання процедури банкрутства кредитором, який є вкладником кредитної спілки, що втратила статус фінансової установи, спрямоване на захист його прав та інтересів та відповідає вимогам ч. 2 ст. 8 КУзПБ.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.01.2025 у справі № 909/965/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124829969>.

1.10. Про відкриття провадження у справі про банкрутство ОСББ за заявою кредитора, який обґрунтовує свої вимоги до боржника первинними документами, що складені в період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку

Якщо ініціюючий кредитор обґрунтовує свої вимоги до боржника первинними документами, які складені у період, коли від імені ОСББ діяли особи, повноваження яких скасовані (визнані недійсними) в судовому порядку (у справах про визнання недійсними рішень ОСББ про обрання таких осіб на посади у виконавчих органах ОСББ), при цьому засновники ОСББ заперечують як сам факт існування договірних правовідносин між сторонами так і наявність будь-якої заборгованості за ним, яка пред'явлена ініціюючим кредитором до визнання у цій справі, то це свідчить про наявність спору про право, що має наслідком відмову у відкритті провадження у справі про банкрутство.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.07.2025 у справі № 910/5853/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129113456>.

1.11. Про обов'язок сторін надати докази на підтвердження підстав для відкриття провадження у справі про банкрутство

На кредитора покладено обов'язок надати суду докази на підтвердження підстав для відкриття провадження у справі про банкрутство, а на боржника – обов'язок надати докази, які спростовують або підтверджують вимоги заявника.

Положення КУзПБ не встановлюють обов'язку для ініціюючого кредитора доводити те, що боржник у справі про банкрутство не має можливості виконати майнові зобов'язання, строк яких настав. Доведення обставин можливості виконати такі майнові зобов'язання покладено саме на боржника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 у справі № 908/675/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125461498>.

1.12. Про відмінності між вирішенням судом «спору про право» та вирішення судом про відкриття провадження у справі про банкрутство

Встановлення між сторонами спору про право у справі про банкрутство відбувається як шляхом матеріально-правової оцінки обґрунтованості вимог ініціюючого кредитора до боржника, так і визначенням належної процесуальної форми судочинства. Якщо для дослідження та оцінки вимог суд потребує процесуальних строків, заходів та форми провадження, що відповідає виключно позовному провадженню, і без їх застосування суд позбавлений можливості встановити обґрунтованість заявлених вимог, то це свідчить про існування спору про право, що виключає можливість відкриття провадження у справі про банкрутство за відповідною заявою кредитора.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.03.2025 у справі № 907/600/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126501032>.

1.13. Про повноваження суду апеляційної інстанції щодо встановлення наявності «спору про право» у справах про банкрутство

Суд апеляційної інстанції при розгляді апеляційної скарги на ухвалу про відкриття провадження у справі про банкрутство має самостійно встановити наявність або відсутність матеріально-правових підстав, зокрема наявність «спору про право» між кредитором і боржником, та ухвалити нове рішення, а не повертати справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Детальніше з текстом постанови від 24.04.2025 у справі № 910/9327/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126866967>.

1.14. Про безспірність вимог кредитора за аграрною розпискою як підстава для відкриття провадження у справі про банкрутство

Наявність аграрної розписки, самостійно виданої самим скаржником, який визначив суму безумовного грошового зобов'язання за нею та строк виконання зобов'язання, без відмітки про її виконання, є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора за аграрною розпискою. Спори щодо договору поставки

між сторонами, законності виконавчого напису чи спори боржника з приватним виконавцем про порядок виконання виконавчого напису не є спором про право в розумінні ст. 39 КУзПБ.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 у справі № 924/700/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125638006>.

1.15. Про відсутність повноважень розпорядника майна боржника (за відсутності припинення повноважень органів управління заявника) звертатися до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство іншої особи

Розпорядник майна боржника, за відсутності припинення повноважень органів управління (керівника) юридичної особи, не має права звертатися до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство іншої юридичної особи. Ініціювання банкрутства іншої юридичної особи належить до звичайної господарської діяльності ініціюючого кредитора та має здійснюватися належним представником, яким за загальним правилом є керівник.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.04.2025 у справі № 910/16061/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126833954>.

1.16. Зловживання процесуальними правами як підстава для залишення без розгляду заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство

Звернення кредитора із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство юридичної особи, пов'язаної з ним спільним кінцевим бенефіціарним власником, без мети ефективного захисту порушених прав, що підтверджується сукупністю обставин справи (зокрема, погашенням боржником значно більших за розміром вимог інших кредиторів при збереженні заборгованості перед пов'язаним кредитором), є зловживанням процесуальними правами та підставою для залишення такої заяви без розгляду відповідно до ч. 3 ст. 43 ГПК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.06.2025 року у справі № 924/232/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128132898>.

1.17. Про повноваження арбітражного керуючого та формулювання в заяві при визначенні особи позивача

У процедурі ліквідації боржника процесуальний статус та права ліквідатора визначаються його повноваженнями та обов'язками у справі про банкрутство, зокрема по відношенню до боржника, а тому під час реалізації відповідних повноважень та виконанні обов'язків ліквідатор завжди діє саме від імені боржника, а особа, в інтересах якої він діє, визначається конкретними повноваженнями та обов'язками, які ліквідатор реалізує (виконує) в тих чи інших правовідносинах. Формулювання у поданій за правилами статті 42 КУзПБ заяві при визначенні особи позивача: боржник в особі ліквідатора або ліквідатор від імені боржника, не має істотного значення, виходячи з того, що приписи зазначеної статті наділяють

відповідною процесуальною ініціативою саме арбітражного керуючого, а юридична особа боржника у ліквідаційній процедурі у справі про банкрутство об'єктивно не може діяти самостійно (відокремлено) від арбітражного керуючого (ліквідатора), як це допускається у процедурах розпорядження майном та санації боржника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 910/13879/22 (910/4195/24) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128440953>.

1.18. Щодо здійснення єдиним учасником (акціонером) боржника представництва інтересів у справі про банкрутство

Суди апеляційної чи касаційної інстанції під час вирішення питання прийнятності апеляційної чи касаційної скарги не позбавлені можливості дослідити докази наявності у заявника 100 % корпоративних прав чи відповідного рішення про уповноваження особи на представництво інтересів засновників (учасників, акціонерів) боржника, оформленого протоколом вищого органу управління боржника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.01.2025 у справі № 916/2786/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124830038>.

1.19. Про порядок розгляду грошових вимог контролюючого органу до боржника щодо пені

Грошові вимоги у сумі нарахованої контролюючим органом пені можуть бути заявлені до боржника у справі про банкрутство до їх анулювання в силу закону відповідно до п. 129.9 ст. 129 ПК України, отже до спливу 1095 дня, що настає за днем, коли у контролюючого органу відповідно до цього Кодексу виникло право нарахувати пеню платнику податків. При розгляді грошових вимог контролюючого органу щодо пені суд повинен встановити: базу нарахування пені, момент виникнення права на її нарахування, період нарахування та своєчасність заявлення вимог до настання строку анулювання пені.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.06.2025 у справі № 924/29/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128776004>.

1.20. Щодо уточнення / збільшення кредитором своїх грошових вимог до боржника після закінчення встановленого строку

Кодексом України з процедур банкрутства не передбачено процесуального права для кредиторів подавати заяву про уточнення своїх грошових вимог та права на їх збільшення після закінчення строку, визначеного в ст. 45 Кодексу. Кредитор має право заявити додаткові вимоги до боржника, втім така заява має відповідати вимогам ч. 3 ст. 45 зазначеного Кодексу.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 922/2523/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129405039>.

1.21. Щодо правової природи грошової винагороди арбітражного керуючого / ліквідатора

Вимоги щодо сплати грошової винагороди не є грошовим зобов'язанням боржника перед кредитором, а мають свій окремий, відмінний від розгляду вимог кредиторів порядок їх вирішення, визначений КУзПБ. Грошова вимога ліквідатора не може бути визнана як поточні вимоги до боржника.

Детальніше з текстом постанови від 15.10.2025 у справі № 11/Б-664 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131390824>.

1.22. Порядок заміни кредитора у справі про банкрутство правонаступником

Заміна кредитора у справі про банкрутство його правонаступником є неможливою до остаточного вирішення судом питання щодо визнання / відмови у визнанні кредиторських вимог первісного кредитора, оскільки вирішення питання правонаступництва прямо залежить від того, чи будуть визнані відповідні кредиторські вимоги та в якому розмірі.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.06.2025 у справі № 922/831/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128308821>.

1.23. Щодо застосування позовної давності до майнових вимог кредиторів, заявлених до боржника у справі про його банкрутство

Положення про позовну давність поширюються і на майнові вимоги кредиторів, заявлені до боржника у справі про його банкрутство.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.07.2025 у справі № 922/2523/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128776002>.

1.24. Щодо визначення початку перебігу позовної давності до вимог про витребування боржником у межах провадження у справі про банкрутство майна, відчуженого у процедурах банкрутства

Належним моментом початку перебігу позовної давності до вимог про витребування боржником в межах провадження у справі про банкрутство майна, відчуженого у процедурах банкрутства, є день укладення договору купівлі-продажу спірного майна між боржником та набувачем (переможцем аукціону) за результатами проведення аукціону з продажу майна боржника у процедурі банкрутства, а не день набрання чинності судового рішення про визнання недійсними результатів аукціону та договору з продажу спірного майна.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 14.05.2025 року у справі № 15/68-10 (902/1563/23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128169832>.

1.25. Про розірвання договору оренди землі та повернення земельної ділянки в межах справи про банкрутство

Звернення з позовом до суду про розірвання договору оренди та повернення земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти нерухомого майна, належні на праві

власності орендарю (боржнику), за обставин здійснення щодо нього процедури ліквідації у справі про банкрутство, одночасно із неперед'явленням позивачем кредиторських вимог до боржника, необхідності відчуження нерухомого майна боржника та неможливості використання такого майна за його призначенням без відповідних земельних ділянок (після розірвання договору оренди), не відповідає цілям та завданням провадження у справі про банкрутство.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.11.2025 у справі № 902/181/22 (902/1003/24) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132159656>.

1.26. Відшкодування збитків, завданих кредитору незаконними діями ліквідатора внаслідок неправомірного розподілу коштів, отриманих від продажу заставного майна

Арбітражний керуючий зобов'язаний дотримуватися порядку розподілу коштів, отриманих від реалізації заставного майна боржника. Неперерахування забезпеченому кредитору коштів від продажу заставного майна та спрямування їх на власний розсуд на інші цілі без погодження із забезпеченим кредитором є протиправною поведінкою, що становить склад цивільного правопорушення та тягне за собою обов'язок арбітражного керуючого відшкодувати завдані цим забезпеченому кредитору збитки.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.08.2025 у справі № 910/21840/14 (910/3914/24) можна ознайомитися <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129405097>.

1.27. Про фраздаторність договору іпотеки

Не може бути визнаним недійсним укладений боржником договір іпотеки з підстав, визначених абз. 2 ч. 2 ст. 42 КУзПБ - прийняття (взяття) боржником на себе зобов'язання без відповідних майнових дій іншої сторони, оскільки його укладення не зумовлює виникнення майнових зобов'язань між сторонами такого правочину, а лише має наслідком виникнення у майнового поручителя акцесорного (додаткового) зобов'язання стосовно основного зобов'язання (зобов'язання за кредитним договором).

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 910/14968/22 (910/5002/23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129405101>.

1.28. Про належний та ефективний спосіб захисту при зверненні із заявою про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності у справі про банкрутство

Належним та ефективним способом захисту при зверненні із заявою про покладення солідарної відповідальності є пред'явлення вимог щодо встановлення порушення з покладенням за таке порушення солідарної відповідальності з одночасним стягненням із суб'єкта відповідної суми.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.02.2025 у справі № 914/1200/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125673320>.

1.29. Щодо покладення солідарної відповідальності на органи управління боржника на підставі ст. 34 КУзПБ

Обов'язок боржника звернутися до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство у разі загрози неплатоспроможності, від імені якого діє його виконавчий орган (керівник), є імперативним та незалежним від процедури узгодження цього питання із засновниками чи учасниками товариства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.10.2025 у справі № 910/2097/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130827279>.

1.30. Щодо наслідків ненадання боржником розпоряднику майна необхідних бухгалтерських та інших документів, доступу до електронних баз даних, а також місцезнаходження майна боржника на території проведення активних бойових дій

Ненадання боржником розпоряднику майна необхідних бухгалтерських та інших документів, доступу до електронних баз даних, а також місцезнаходження майна боржника на території проведення активних бойових дій ускладнює проведення повноцінної інвентаризації розпорядником майна, однак така неповна інвентаризація не свідчить про неналежне виконання розпорядником майна своїх обов'язків.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.09.2025 у справі № 905/291/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130377474>.

1.31. Щодо наслідків неповідомлення про засідання члена комітету кредиторів

Неповідомлення членів комітету кредиторів про засідання комітету, особливо на якому має ухвалюватися рішення щодо впровадження іншої процедури у межах провадження у справі про банкрутство, за загальним правилом становить істотне порушення законодавства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.08.2025 у справі № 910/18499/20 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129773326>.

1.32. Щодо затвердження судом звіту ліквідатора, ліквідаційного балансу боржника та закриття провадження у справі про банкрутство

У поданому на затвердження суду звіті ліквідатор зобов'язаний зазначити повну інформацію щодо всіх вжитих ним заходів та обґрунтувати їх достатність і вичерпність для досягнення мети ліквідаційної процедури.

Нездійснення ліквідатором оцінки можливості стягнення дебіторської заборгованості боржника взагалі не може бути виправдано ні строковістю ліквідаційної процедури, ні відповідним рішенням кредиторів.

За відсутності вчинення ліквідатором боржника дій з примусового виконання судового рішення в іншій справі, а саме з пошуку майна / активів фізичних осіб – суб'єктів субсидіарної відповідальності, неможливо об'єктивно оцінити такого способу розпорядження правом вимоги боржника до цих осіб, як продаж цього права на аукціоні саме задля максимального задоволення вимог кредиторів боржника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.10.2025 у справі № 916/3176/22 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131648463>.

1.33. Про обов'язковість закриття провадження у справах про банкрутство операторів критичної інфраструктури з державною часткою в умовах воєнного стану

Норми п. 8-1 ч. 1 ст. 90 та п. 1-9 Прикінцевих та перехідних положень КУзПБ є імперативними та покладають на суд будь-якої інстанції прямий обов'язок закрити провадження у справі про банкрутство оператора критичної інфраструктури, акції якого були примусово відчужені на користь держави. Застосування цих положень під час воєнного стану та протягом двох років після його завершення є законним заходом, спрямованим на захист промислового потенціалу та національної безпеки України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.11.2025 у справі № 917/814/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132512193>.

1.34. Про закриття провадження у справі про банкрутство з підстав, визначених у п. 14 ч. 1 ст. 90 КУзПБ – «в інших випадках, передбачених цим Кодексом»

Настання обставин, передбачених п. 1-6 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ, у справі про банкрутство, провадження в якій хоча і відкрито до введення в Україні воєнного стану з 24.02.2022, може бути розцінено як передбачений цим Кодексом інший випадок для закриття провадження у справі про банкрутство у розумінні п. 14 ч. 1 ст. 90 КУзПБ.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.04.2025 у справі № 913/355/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127249531>.

1.35. Про судовий контроль у справі про неплатоспроможність та підстави для відмови в затвердженні плану реструктуризації

Наявність принаймні однієї з передбачених ч. 8 ст. 126 КУзПБ підстав виключає затвердження господарським судом плану реструктуризації, незалежно від факту схвалення її відповідними особами, а зумовлює необхідність вирішення питання щодо визнання боржника банкрутом або закриття провадження у справі про неплатоспроможність (за наявності обставин, передбачених ч. 7 ст. 123 КУзПБ).

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.05.2025 у справі № 904/3275/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127535991>.

1.36. Про обов'язок юридичної особи, яку визнано банкрутом, зареєструвати електронний кабінет у підсистемі «Електронний суд» ЄСІКС

Чинне законодавство не містить у собі винятків, які б звільняли юридичну особу від обов'язку зареєструвати електронний кабінет в підсистемі «Електронний суд» Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи при визнанні її банкрутом та відкритті ліквідаційної процедури.

Детальніше з текстом ухвали КГС ВС від 29.09.2025 у справі № 911/899/22(911/3490/22) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130552263>.

1.37. Про пільги щодо сплати судового збору на звернення арбітражного керуючого у справі про банкрутство (неплатоспроможність) або у спорах, що заявлені в межах справи про банкрутство боржника

У разі звернення арбітражного керуючого, призначеного розпорядником майна, від імені боржника та з метою захисту його інтересів, арбітражний керуючий діє не як фізична особа (громадянин), що звернулася з заявою до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб у розумінні п. 7 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір», а діє як суб'єкт незалежної професійної діяльності – представник боржника за законом.

Відповідне звернення арбітражного керуючого є зверненням боржника, а тому на таке звернення арбітражного керуючого не поширюються пільги щодо сплати судового збору, передбачені п. 7 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір».

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.01.2025 у справі № 904/11028/15 (904/5476/23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124687642>.

1.38. Про скасування заходів забезпечення позову, який залишено судом без розгляду, у зв'язку з поданням позивачем заяви з грошовими вимогами до боржника у справі про неплатоспроможність

У разі залишення позову без розгляду припиняється розгляд судом спору між сторонами, що унеможлиблює в подальшому прийняття судового рішення по суті спору про задоволення позову, а тому застосовані судом заходи забезпечення позову підлягають скасуванню на підставі ч. 9 ст. 145 ГПК України.

Визнання недійсним фраздаторного правочину не є достатньою підставою для висновку про вибуття відчуженого за ним майна не з волі власника або особи, якій він передав майно у володіння.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.05.2025 у справі № 911/2308/23 (369/4028/23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127498883>.

1.39. Про перегляд судових рішень у справах про банкрутство за нововиявленими обставинами

Ухвала про передачу справи для подальшого розгляду у межах справи про банкрутства боржника не може бути переглянута за нововиявленими обставинами.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.02.2025 у справі № 922/2579/19 (922/1648/19) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125095201>.

1.40. Право на касаційне оскарження ухвали апеляційного суду, яка постановлена за результатами розгляду заяви про перегляд за нововиявленими обставинами судового рішення, прийнятого за результатами розгляду скарги на дії / бездіяльність арбітражного керуючого

У справах про банкрутство (неплатоспроможність) ухвала суду апеляційної інстанції про відмову в задоволенні заяви про перегляд постанови цього суду за нововиявленими обставинами підлягає касаційному оскарженню у відповідності до приписів п. 3 ч. 1 ст. 287 ГПК України та вимог ч. 1 ст. 2 КУзПБ. Право на таке оскарження не пов'язується із належністю постанови апеляційного суду, про перегляд якої за нововиявленими обставинами подано відповідну заяву, до переліку постанов у справах про банкрутство (неплатоспроможність), що підлягають чи не підлягають окремому касаційному оскарженню.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 11.06.2025 у справі № 925/1240/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128067662>.

1.41. Про стягнення витрат на правову допомогу арбітражним керуючим у справі про банкрутство

Стягнення на користь арбітражного керуючого витрат, які він поніс у зв'язку із розглядом питань, що входять до його компетенції в силу приписів ГПК України та КУзПБ, не відповідатиме меті процедури неплатоспроможності, а також може сприяти необґрунтованому збагаченню окремих учасників у справ про банкрутство.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 року у справі № 910/18031/14 (910/10741/23) можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129344774>.

2. Справи щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язані з антимонопольним та конкурентним законодавством

2.1. Щодо застосування забезпечення позову у спорі про заборону вчиняти дії, направлені на підготовку до введення в цивільний обіг лікарського засобу, та відмову в державній реєстрації лікарського засобу

Необхідність у застосуванні певних способів захисту у сфері інтелектуальної власності, як і вжиття заходів забезпечення позову, з огляду на специфіку правовідносин пов'язується, насамперед, з недопущенням розповсюдження товарів, виготовлення або введення у цивільний оборот яких здійснюється з ймовірним порушенням права інтелектуальної власності.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.04.2025 у справі № 910/8703/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126716187>.

2.2. Щодо використання загальноновживаного позначення в торговельній марці на медичний препарат

З огляду на обставини справи реєстрація загальноновживаного позначення у якості торгової марки за певною особою без зазначення у торговій марці конкретного виробника у такий спосіб щоб його можна було впізнати та ідентифікувати, певним чином монополізує назву медичного препарату за одним з його виробників, а тому не виконує функцію торгової марки.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.05.2025 у справі № 910/16093/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127249567>.

2.3. Щодо доказування права попереднього користувача торговельною маркою та визначення юрисдикції у справі за вимогою про визнання недійсним свідоцтва України на торговельну марку, власником якої є фізична особа

У разі недоведення стороною у справі обставин, що свідчать про добросовісне використання нею торговельної марки або здійснення значної та серйозної підготовки до такого використання до дати подання іншою стороною заявки на цю марку, суду не має підстав для висновку про наявність в особи права попереднього користування на торговельну марку.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.05.2025 у справі № 910/16093/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127249567>.

2.4. Вимога про визнання недійсним свідоцтва на торговельну марку не підлягає розгляду за правилами господарського судочинства, якщо власником такого свідоцтва є фізична особа

Вимога про визнання недійсним свідоцтва на торговельну марку, власником якої є фізична особа, не підлягає розгляду за правилами господарського судочинства. Належним відповідачем щодо такої вимоги має бути саме власник свідоцтва як фізична особа, а не фізична особа – підприємець. Такі спори підлягають вирішенню в загальних судах.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 910/4461/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128275685>.

2.5. Щодо застосування абз. 4 ч. 1 ст. 27-1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» у відносинах з продовження строку дії патенту, об'єктом якого є лікарський засіб

Якщо річний строк, встановлений в абз. 4 ч. 1 ст. 27-1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», розпочався та закінчився до набрання чинності цієї норми Закону, а саме до 16.08.2020, то зазначена норма до відносин продовження строку чинності майнових прав інтелектуальної власності не застосовується; якщо річний строк, встановлений в абз. 4 ч.1 ст. 27-1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», розпочався до набрання чинності цієї норми, а саме до 16.08.2020, а закінчився після набрання чинності, то річний строк продовжується до 16.08.2021; якщо річний строк, встановлений цією нормою, розпочався після набрання її чинності, а саме після 16.08.2020, то зазначений строк обліковується від дати подання заяви на отримання дозволу компетентного органу для введення лікарського засобу в цивільний обіг вперше в будь-якій країні до дати подання заяви на отримання дозволу компетентного органу для введення лікарського засобу, засобу захисту тварин, засобу захисту рослин у цивільний обіг в Україні.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.08.2025 у справі № 910/12688/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129522111>.

2.6. Щодо питання розмежування юрисдикції у спорі про захист прав на корисну модель

Вирішуючи питання юрисдикції спору, слід мати на увазі і зміст права, яке порушене, або підлягає захисту. Реєстрація корисної моделі за своїм змістом має на меті захист об'єкта інтелектуальної власності та його використання у господарській діяльності.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 28.10.2025 у справі № 911/1272/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/1313907989>.

2.7. Щодо правової кваліфікації АМКУ обставин, які можуть свідчити про наявність або відсутності порушення законодавства про захист недобросовісної конкуренції

При оцінці обставин, покладених АМКУ в основу свого рішення надається правова кваліфікація тільки обставинам, які можуть свідчити про наявність або відсутності в діях товариства порушення законодавства про захист недобросовісної конкуренції.

Комітет аналізує зібрані фактичні дані виключно на предмет можливості встановлення наявності або відсутності порушення в діях суб'єкта господарювання, а не перевіряє дії посадової особи державного органу.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.02.2025 у справі № 910/2596/24 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125191692>.

2.8. Щодо вирішення спору про недобросовісну конкуренцію у вигляді неправомірного використання оформлення упаковки товарів

Істотне значення для правильного вирішення судового спору, який виник з конкурентних відносин, об'єктом захисту яких є оформлення опаккування товарів згідно зі ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», має саме схожість зовнішнього вигляду оформлення опаккування товару.

Чинне законодавство не пов'язує можливості захисту від недобросовісної конкуренції виключно з наявністю в особи права на відповідний об'єкт інтелектуальної власності. Мають враховуватися загальні права особи на користування результатами власної діяльності, виключна компетенція органів АМКУ у сфері захисту від недобросовісної конкуренції, а також фактичні обставини використання відповідного опаккування виробниками на одному ринку стосовно одного товару (у цьому випадку вологих серветок дитячих), зовнішнє оформлення яких є схожим до ступеня сплутування та може призвести до змішування діяльності цих виробників.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.12.2024 у справі № 910/1384/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123928354>.

2.9. Щодо строку звернення до АМКУ у справах про недобросовісну конкуренцію в разі триваючого порушення

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ у справі за позовом скаржника до АМКУ про визнання недійсним рішення АМКУ щодо порушення законодавства

про захист від недобросовісної конкуренції та накладення штрафу (далі – рішення АМКУ). Позовні вимоги мотивовані тим, що заява про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції подана заявниками до АМКУ через дев'ять місяців з моменту, коли заявники дізналися або повинні були дізнатися про гіпотетичне порушення своїх прав, у той час як ст. 28 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» встановлює строк у шість місяців для звернення із заявою до АМКУ. Закінчення такого строку на звернення із заявою є підставою для відмови у її прийнятті, якщо орган АМКУ не визнав поважними причини пропуску строку на звернення до АМКУ.

Детальніше з текстом ухвали КГС ВС від 12.06.2025 у справі № 910/3667/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/128132887>.

2.10. Щодо застосування права суду зупинити виконання рішення АМКУ з метою забезпечення позову у справі про визнання недійсним рішення АМКУ

Передбачене законом право суду зупинити дію оскаржуваного рішення органу АМКУ не може розглядатися як самостійна та єдина підстава для забезпечення позову. Забезпечення позову у такий спосіб призводить до продовження діяльності позивача / заявника на протигагу рішенню, згідно з яким ця діяльність визнана протиправною, а за своїми наслідками таке забезпечення позову є тотожним задоволенню заявлених позовних вимог, що недопустимо згідно з процесуальним законом.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 22.09.2025 у справі № 922/1327/25 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130409519>.

2.11. Щодо дотримання органом АМКУ строків давності притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності

Положення ч. 2 ст. 42 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначають, що перебіг строку давності зупиняється на час розгляду органом АМКУ антимонопольної справи. Водночас наведені положення ніяким чином не скасовують, підміняють та/або продовжують строки, визначені у частині першій цієї статті. Також в силу положень ст. 19 Конституції України та п. 1 ст. 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» не наділяють правом органи АМКУ щодо притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності за порушення конкурентного законодавства поза межами, визначеними у ч. 1 ст. 42 Закону.

У вирішенні питання щодо дотримання органом АМКУ строків давності притягнення суб'єкта господарювання до відповідальності тлумачення словосполучення «розгляду органами Антимонопольного комітету України справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції» першочергове значення має саме сутнісний зміст поняття «розгляд справи». Тобто, вчинення органом АМКУ всіх необхідних процесуальних дій, направлених на збір доказів, які підтверджують обставини інкримінованого суб'єкту господарювання порушення конкурентного законодавства та вчинення всіх необхідних, передбачених Законом дій задля встановлення обставин такого порушення, і, відповідно, прийняття рішення щодо наявності / відсутності підстав для притягнення цього суб'єкта до відповідальності.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.02.2025 у справі № 910/19061/21 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125139115>.

2.12. Щодо наслідків бездіяльності органу АМКУ у прийнятті рішення поза межами строку давності притягнення до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції

У разі якщо господарські суди під час розгляду справи встановлять обставини саме щодо бездіяльності органів АМКУ, яка полягає у зволіканні щодо прийняття рішення за наслідками розгляду антимонопольної справи, в межах строків притягнення до відповідальності, які встановлені у ст. 42 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за відсутності об'єктивних і поважних причин, що пов'язані безпосередньо із розглядом справи (складність справи / поведінка сторін антимонопольної справи / дії або бездіяльність відповідних державних органів), бездіяльність органу АМКУ не може визнаватися такою, що узгоджується з положеннями ст. 59 Закону.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.09.2025 у справі № 916/5677/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130025589>.

2.13. Щодо оцінки рішення АМКУ, прийнятого на підставі правочину, визнаного судом недійсним

За своєю правовою природою недійсність правочину є юридичним матеріально-правовим фактом, який впливає не лише на оцінку АМКУ впливу на певний ринок та допустимість концентрації без порушення законодавства, але і на дотримання як суб'єктом господарювання, так і самим АМКУ всіх врегульованих нормами законодавства способу, порядку та процедур, необхідних для надання дозволу суб'єкту звернення про надання дозволу на концентрацію. Зокрема, як щодо обов'язку самого заявника здійснювати подання в АМКУ достовірної та повної інформації згідно з вимогами Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Положення, так і обов'язку АМКУ всебічно та повно з'ясовувати обставини на підставі належним чином підтверджених, викладених у заяві про надання дозволу на концентрацію обставин.

Така достовірність не може ґрунтуватися на недійсних правочинах.

Правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним саме з моменту його укладення, а не з моменту відповідного рішення суду.

Загальні підходи та принципи оцінки законності рішень, прийнятих, у тому числі, на підставі недійсного правочину, є однаковими як для суду, так і для органів АМКУ.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2025 у справі № 910/2201/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125804571>.

2.14. Про неможливість застосування рекомендацій АМКУ як джерела правозастосовчої практики в розумінні ч. 4 ст. 236 ГПК України

Методичні рекомендації щодо застосування поняття контролю, затверджені рішенням АМКУ від 01.11.2008, не є джерелом правозастосовчої практики в розумінні ч. 4 ст. 236 ГПК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.05.2025 у справі № 910/3422/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127249551>.

2.15. Щодо підтвердження монопольного становища суб'єкта господарювання на ринку послуг з доступу до кабельної каналізації на мостах

Суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з доступу до інфраструктури кабельної каналізації електронних комунікаційних мереж, якщо на відповідному товарному та географічному ринку в нього немає жодного конкурента. Встановлення суб'єктом господарювання, який займає монопольне становище, вартості послуг у розмірі, що перевищує граничний розмір, встановлений законодавством, становить зловживання монопольним становищем через встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на відповідному ринку. Дії щодо встановлення завищеної вартості послуг призводять до ущемлення інтересів споживачів та є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції. Відсутність звернень споживачів не звільняє власника інфраструктури від обов'язку приведення договорів у відповідність до вимог законодавства про доступ до об'єктів інфраструктури, оскільки таке приведення може здійснюватися на вимогу власника (балансоутримувача) інфраструктури об'єкта доступу.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.12.2025 у справі № 910/12657/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132355965>.

2.16. Щодо визначення відносин контролю у зв'язку з притягненням групи осіб до відповідальності за неправомірну антиконкурентну поведінку

До складу групи в розумінні ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» входять лише особи, причетні саме до неправомірної антиконкурентної поведінки (які або безпосередньо вчиняли порушення, або сприяли його вчиненню). Автономність поведінки такої групи полягає у спільному (усіма членами групи, але окремо від будь-яких непричетних осіб) вчиненні певного порушення. Разом з тим відносини контролю мають бути пов'язані виключно з неправомірною поведінкою – вчиненням порушення членами такої групи, що входить до предмета доказування саме зі сторони АМКУ. Звичайний корпоративний контроль сам собою не має наслідком визнання пов'язаних ним осіб членами групи в розумінні ст. 1 Закону.

Особи, не причетні до порушення (хоча й пов'язані корпоративними відносинами), включенню до складу названої групи та притягненню до відповідальності не підлягають.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 910/3449/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129215270>.

2.17. Щодо безпідставності встановлення відсутності правопорушення (вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів) з огляду на відміну торгів / визнання торгів такими, що не відбулися

Відміна торгів або визнання торгів такими, що не відбулися не звільняють їх учасників від відповідальності за вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які полягали у спотворенні результатів торгів, оскільки, недосягнення суб'єктами господарювання мети, з якою вони узгоджують власну конкурентну поведінку, з причин

та обставин, що не залежать від їх волі (у цьому випадку у зв'язку з тим, що торги визнані такими, що не відбулися), не є підставою для встановлення відсутності правопорушення, передбаченого п. 4 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (вчинення антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів), адже негативним наслідком є сам факт спотворення через узгоджену поведінку.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.08.2025 у справі № 910/3374/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129576847>.

2.18. Використання однієї IP-адреси та інші спільні дії учасників торгів як докази антиконкурентних узгоджених дій

Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання, які стосуються спотворення результатів торгів, можуть бути доведені сукупністю непрямих доказів, що в комплексі свідчать про узгодженість поведінки учасників. Зокрема, доказами узгодженості дій можуть бути: використання учасниками торгів однієї IP-адреси для доступу до електронної системи закупівель, до якої один з учасників не мав легального доступу; синхронність дій учасників при поданні тендерних пропозицій та оплаті послуг електронних майданчиків; подання одним учасником неповної або неналежно оформленої тендерної документації; відсутність конкурентної поведінки під час аукціону; наявність трудових відносин між пов'язаними особами конкуруючих учасників; завантаження документів, що містять інформацію про працівників іншого учасника торгів. Такі обставини, встановлені в сукупності, підтверджують відсутність справжньої конкуренції між учасниками та наявність узгоджених дій, спрямованих на спотворення результатів торгів.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.11.2025 у справі № 910/102/25 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131821229>.

2.19. Щодо сукупної оцінки наведених у рішенні АМКУ доказів з огляду на їх вірогідність

Сукупна оцінка доказів, вказаних АМКУ в оспорюваному рішенні, може вважатися більш вірогідною для підтвердження узгоджених дій саме позивачем лише у тому випадку, коли вона повністю виключає можливість вірогідності в одночасному існуванні обставин, які, на думку АМКУ, підтверджують таке узгодження.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2025 у справі № 910/11961/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128907697>.

2.20. Щодо застосування норм закону в редакції, чинній на момент прийняття рішення АМКУ

До нарахування пені за несвоєчасну сплату штрафу АМКУ підлягає застосуванню та редакція Закону про захист економічної конкуренції, яка діяла на момент ухвалення рішення АМКУ. Нові правила, що зупиняють строк сплати штрафу на час судового оскарження, не мають зворотної дії, оскільки не пом'якшують відповідальності, тому перерахунок пені за новою редакцією є неправомірним.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.12.2025 у справі № 906/605/25 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132355967>.

2.21. Щодо внесення інформації до Зведених відомостей АМУК та Державного реєстру

Внесення інформації до Зведених відомостей АМУК та Державного реєстру не є виконанням рішення Комітету і не зупиняється у зв'язку з його оскарженням.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.12.2025 у справі № 910/897/25 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132745981>.

3. Справи щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів

3.1. Щодо юрисдикції спорів про поновлення на посаді директора, звільненого за вчинення одноразового грубого порушення трудових обов'язків з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України

Недотримання вимог закону та установчих документів юридичної особи під час скликання і проведення загальних зборів товариства не може визнаватися порушенням прав колишнього директора товариства, який не є учасником товариства.

У спорі про визнання недійсними рішень зборів учасників товариства вирішальним є встановлення факту порушення цим рішенням прав та законних інтересів позивача саме як учасника товариства, тобто його корпоративних прав.

Вимога про поновлення на посаді директора після звільнення на підставі п. 1 ч. 1 ст. 41 КЗпП України має розглядатися у порядку цивільного судочинства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.02.2025 у справі № 917/2138/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125495803>.

3.2. Юрисдикція спору за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів

Спір за позовом акціонера банку, що перебуває в процесі ліквідації, про скасування рішень, якими затверджено зміни до реєстру акцептованих вимог кредиторів, підлягає розгляду у порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.06.2025 у справі № 910/5736/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485097>.

3.3. Юрисдикція спору за позовом спадкоємців учасника товариства про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства, у прийнятті до якого спадкоємцям відмовлено

Спір за позовом спадкоємців учасника ТОВ про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства, у прийнятті до якого спадкоємцям було відмовлено, підлягає розгляду в порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.10.2025 у справі № 920/265/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131066945>

3.4. Щодо господарської юрисдикції спору про визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі ТОВ, укладеного одним із подружжя без згоди іншого з подружжя

Справа у спорі про визнання недійсним укладеного одним з подружжя без згоди іншого подружжя договору щодо розпорядження часткою в статутному капіталі юридичної особи господарський суд має розглядати відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 20 ГПК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.11.2025 у справі № 922/925/25 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131613914>

3.5. Щодо належного відповідача у спорі про стягнення майнової шкоди, пов'язаної з вилученням майна, переданого до статутного капіталу ТОВ

Належним відповідачем у спорі щодо відшкодування позивачам збитків, завданих вилученням у них майна, переданого до статутного капіталу товариства, є суб'єкт господарювання, від якого позивачі набули право на майно.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 910/19210/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128240260>.

3.6. Щодо належного позивача у спрах про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства

Позов про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників є належним способом захисту прав учасника товариства, а не самого товариства. Якщо позивачем є юридична особа (товариство), а відповідачами – учасники такого товариства, а позовні вимоги спрямовані на визначення розміру статутного капіталу та визнання власником статутного капіталу одного з відповідачів, то в задоволенні такого позову слід відмовити через відсутність порушеного права чи інтересу самого товариства. Товариство не може мати інтересу у відновленні корпоративних прав своїх учасників, оскільки необхідною умовою застосування судом певного способу захисту є наявність суб'єктивного права (інтересу) у позивача та порушення цього права з боку відповідача.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.09.2025 у справі № 920/1305/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/130552163>.

3.7. Щодо того, чи може свідчити про зловживання процесуальними правами збіг в одній особі позивача та директора відповідача

Збіг позивача та директора відповідача в одній особі не є ознакою суперечливої поведінки та не свідчить про зловживання процесуальними правами, оскільки така особа виступає в судовому процесі у різних правових статусах: як фізична особа (позивач) та як представник юридичної особи (відповідач). Визнання позову є законним правом відповідача і саме по собі не може вважатися проявом недобросовісної поведінки сторін у справі.

Водночас збіг позивача та директора відповідача в одній особі, не спростовує можливості наявності між учасниками справи корпоративного спору щодо прийнятих відповідачем рішень в період, коли підписантом відповідача був не позивач, як керівник відповідача.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.05.2025 у справі № 910/4384/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127286581>.

3.8. Щодо питання, які позовні вимоги є належним та ефективним способом захисту прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового викупу акцій (сквіз-ауту)

Міноритарний акціонер може звертатися з позовом про стягнення справедливої компенсації за примусово вилучені акції як до покупця, так і до його афілійованих осіб, кінцевого бенефіціарного власника та емітента. У таких правовідносинах підлягає застосуванню доктрина «підняття корпоративної завіси», оскільки відповідачі фактично становлять єдину економічну групу, їхні інтереси збігаються, а вигодонабувачем є кінцевий бенефіціарний власник. Застосування доктрини є виправданим для досягнення справедливого результату та полегшення виконання судового рішення. Спір підлягає розгляду в порядку господарського судочинства.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 03.02.2025 у справі № 910/8714/18 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125060495>.

3.9. Щодо неефективності вимоги про визнання недійсним рішення загальних зборів АТ, яке стало підставою для обов'язкового викупу акцій, за умови, що спірним є лише питання про вартість акцій

У разі коли позивачка не доводить наявність спору щодо її волевиявлення продати належні їй акції за процедурою обов'язкового викупу, а спірним є лише питання про вартість цих акцій, вимоги про визнання недійсними рішень загальних зборів акціонерного товариства не забезпечать реалізацію права на обов'язковий викуп належних їй акцій за ціною, яку вона вважає справедливою.

Способом захисту прав в такій ситуації є вимоги про визначення розміру компенсації (ринкової / справедливої вартості акцій), визнання укладеним договором на певних умовах. Таке рішення буде спрямоване на забезпечення балансу інтересів акціонерів товариства; воно дозволить обом сторонам правочину вирішити спір щодо вартості акцій.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.04.2025 у справі № 916/2608/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126358651>

3.10. Щодо належного та ефективного способу захисту порушеного права особи, яка була виключена зі складу учасників ТОВ, якщо після її виключення змінився розмір статутного капіталу та склад учасників

Належним та ефективним способом захисту порушеного права особи, яка була неправомірно виключена зі складу учасників, якщо після її виключення змінився розмір

статутного капіталу та склад учасників, є визначення розміру статутного капіталу та часток учасників з урахуванням названих змін. Рішення суду про визначення розміру статутного капіталу та часток учасників не має ретроспективної дії. Суд, ухвалюючи таке рішення, має врахувати всі ті зміни, які відбулися у товаристві з дати події, внаслідок якої, з погляду позивача, були порушені його права (ухвалення рішення про виключення учасника, внесення змін до статуту тощо).

Детальніше з текстом постанови від 27.05.2025 у справі № 911/1484/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128275708>.

3.11. Щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу частки ТОВ, укладеного одним із подружжя, як ефективного способу захисту порушених прав іншого з подружжя

Пред'явлення позовних вимог про визнання договору купівлі-продажу частки товариства недійсним одним з подружжя, який разом з іншим подружжям є власниками спільного сумісного майна, є належним та ефективним способом захисту порушеного права у разі, якщо такий позов заявлений з метою повернення одному з подружжя, частки в спільному майні подружжя.

Правовим наслідком недійсності договору купівлі-продажу буде відновлення права спільної сумісної власності подружжя.

Покупець, діючи добросовісно і розумно, повинен був не лише перевірити інформацію з ЄДРЮОФОПГО (стосовно учасників юридичної особи), а і оцінити й інші обставини, зокрема перевірити особу, як контрагента за договором, з'ясувати перебування контрагента у шлюбі на момент вчинення правочину для встановлення обставин необхідності надання письмової згоди одного з подружжя на відчуження спільного сумісного майна, або встановлення обставин поділу, виділу в натурі частки з майна, що перебуває в спільній сумісній власності.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.01.2025 у справі № 922/405/24 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/124560620>.

3.12. Щодо обрання належного (ефективного) способу захисту у справах за позовом учасника гаражного кооперативу про визнання недійсним рішення членів про делегування уповноваженого представника для участі в загальних зборах кооперативу

Встановлення судом обставин обрання позивачем неналежного та/абонеєфективного способу захисту своїх прав є самостійною та достатньою підставою для відмови у позові, що виключає необхідність дослідження судом обставин, зокрема, правомірності / законності скликання та проведення загальних зборів.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 27.01.2025 у справі № 910/14503/23 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/124897505>.

3.13. Про застосування такого заходу забезпечення позову, як зупинення дії рішення загальних зборів учасників товариства, яким обрано директора товариства

Зупинення дії рішення загальних зборів учасників товариства, яким обрано директора товариства, та заборона здійснювати директору, зокрема, управління поточною діяльністю товариства свідчить про втручання суду у господарські відносини та може призвести до блокування господарської діяльності юридичної особи, що стане наслідком невинновданого обмеження прав товариства, його учасників та третіх осіб.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.01.2025 у справі № 910/8275/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124591447>.

3.14. Щодо обмеження корпоративних прав акціонера при передачі акцій в управління АРМА та особливості реалізації прав за акціями

Власник арештованих акцій, на які накладено арешт у кримінальному провадженні та у подальшому передано в управління АРМА за ухвалою суду та за розпорядженням КМУ у зв'язку з винятковим випадком (особлива процедура за ст. 21-1 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»), не може посилається на порушення свого права на управління, оскаржуючи рішення загальних зборів з відповідних підстав (неповідомлення власника акцій про проведення зборів, неврахування пропозицій останнього щодо порядку денного загальних зборів, ненадання можливості ознайомлення з інформацією та документами, необхідними для прийняття рішень з питань, включених до проєкту порядку денного загальних зборів тощо), оскільки до моменту зняття арешту, виключно управитель може реалізовувати корпоративні права, що виникають з частки.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.03.2025 у справі № 910/7738/24 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/126020078>.

3.15. Щодо корпоративних прав у фермерському господарстві та правомочності його засновників

З моменту державної реєстрації ФГ як юридичної особи право постійного користування земельною ділянкою, наданою засновникові для ведення такого господарства, переходить до ФГ. Після реєстрації саме ФГ як суб'єкт підприємницької діяльності має право використовувати відповідну ділянку за її цільовим призначенням, тобто бути постійним користувачем. У процесі створення ФГ його засновник має обмежені правомочності щодо землі, оскільки його обов'язком є створення ФГ, що й буде користувачем цієї землі. Наявність статутного (складеного) капіталу ФГ дає певний обсяг корпоративних прав особі, частка якої визначається у статутному фондi, у випадку передачі до статутного (складеного) капіталу майна.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.10.2025 у справі № 912/1059/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/130881136>.

3.16. Щодо правової природи рішень загальних зборів та особливості процедури виділу юридичної особи

Рішення загальних зборів учасників та інших органів юридичної особи є актами ненормативного характеру, а не правочинами, і до них не застосовуються положення про недійсність правочинів. При виділі юридичної особи перехід прав і обов'язків до новоствореної юридичної особи відбувається в порядку правонаступництва, а не внаслідок вчинення правочину. Виділ не є формою заміни кредитора у зобов'язанні, тому не потребує згоди боржника на перехід прав та обов'язків. Поняття «виділ» та «заміна кредитора у зобов'язанні» є самостійними та різними за змістом, що регулюються різними правовими нормами. Законодавство не містить заборони щодо передачі лише прав або лише обов'язків при виділі, оскільки юридична особа, що утворилася внаслідок виділу, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які не перейшли до неї.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 911/3977/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129244610>.

3.17. Щодо підтвердження повноваження адвоката на здійснення представництва інтересів учасника товариства на загальних зборах учасників ТОВ

Належним доказом на підтвердження повноважень адвоката на здійснення представництва інтересів учасника товариства на загальних зборах учасників товариства є саме довіреність, оскільки положення ч.1 ст.33 Закону «Про ТОВ та ТДВ» передбачають, що загальні збори учасників проводяться в порядку, встановленому, зокрема, статутом товариства, в якому, в свою чергу, вказано, що документом, на підставі якого представники учасників приймають участь у загальних зборах, є саме довіреність.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 справі №908/2596/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125427015>.

3.18. Про недопустимість застосування аналогії закону щодо необхідної кількості голосів для ухвалення загальними зборами учасників ТОВ рішення про відміну рішення про ліквідацію ТОВ

При ухваленні рішення про відміну рішення про ліквідацію ТОВ застосовується норма ч. 4 ст. 34 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», яка передбачає, що рішення загальних зборів учасників з питань, не віднесених до тих, що приймаються кваліфікованою більшістю або одностайно, приймаються простою більшістю голосів усіх учасників товариства, які мають право голосу. Аналогія закону щодо застосування вимоги кваліфікованої більшості (3/4 голосів), яка встановлена для прийняття рішення про ліквідацію, не застосовується до рішення про скасування рішення про ліквідацію, оскільки такі правовідносини прямо врегульовані законом. Застосування аналогії закону допускається лише за відсутності правового регулювання спірних відносин і за наявності закону, що регулює подібні відносини.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 28.10.2025 у справі № 910/13305/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131579233>.

3.19. Щодо відсутності порушених прав колишнього учасника ТОВ рішенням загальних зборів товариства, що стосується прав / інтересів колишнього директора ТОВ

Відсутність порушення прав та законних інтересів позивача є самостійною, достатньою підставою для відмови у позові про визнання недійсними рішень загальних зборів товариства. Учасник, який вибув зі складу юридичної особи і не оспорує правомірність припинення корпоративних прав, не може вимагати визнання недійсними рішень загальних зборів щодо зміни директора товариства, оскільки такі рішення не порушують його права. Колишній учасник товариства, який втратив корпоративні права, не має правового інтересу в тому, хто є директором такого товариства, а тому визнання недійсними рішень про зміну керівника не призведе до відновлення будь-яких його прав.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.05.2025 у справі № 917/2019/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/127645654>.

3.20. Щодо правової природи правовідносин з обрання члена виконавчого органу товариства

Обрання члена виконавчого органу товариства за своєю правовою природою, предметом регулювання правовідносин і правовими наслідками не є предметом регулювання трудового права. Надання повноважень члену виконавчого органу товариства в силу ст. 99 ЦК України є дією уповноваженого органу товариства, спрямованою на наділення члена виконавчого органу правом на здійснення управлінської діяльності товариством.

КЗпП, врегульовуючи трудові правовідносини, пов'язані з укладенням трудового договору (контракту) як угоди між працівником і роботодавцем, зокрема щодо захисту прав працівника від порушення з боку роботодавця при укладенні трудового договору (контракту), водночас, не містить правового регулювання правовідносин щодо формування виконавчого органу.

Спір, який стосується законності обрання наглядовою радою члена правління товариства вимагав оцінювання законності дій органів управління юридичної особи – наглядової ради, зокрема відповідності цих дій вимогам цивільного, а не трудового законодавства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.01.2025 у справі № 910/15094/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124459340>.

3.21. Щодо неможливості господарських судів приймати рішення про припинення повноважень голови ОСББ, оскільки це питання належить до виключної компетенції уповноважених статутних органів ОСББ

У разі, коли законом передбачено прийняття рішення з того чи іншого питання виключно загальними зборами, ці повноваження не можуть відповідно до статуту юридичної особи бути надані або делеговані іншим органам цієї особи. Господарські суди також не можуть приймати рішення з питань, віднесених до виключної компетенції загальних зборів, у тому числі про внесення змін до установчих документів юридичної особи, включення особи до складу наглядової ради юридичної особи тощо.

Оскільки повноваження посадової особи об'єднання припиняється її переобранням, то суди не мають права приймати рішення з питань, віднесених до виключної компетенції загальних зборів.

Питання припинення повноважень голови правління об'єднання, у тому числі узв'язку зі спливом строку, на який він обраний, належить до виключної компетенції уповноважених статутних органів ОСББ.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.01.2025 у справі №910/1967/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124829952>

3.22. Щодо визнання припиненими трудових відносин між директором товариства і товариством на підставі заяви про звільнення за власним бажанням (ст. 38 КЗпП України)

Для належної реалізації права на звільнення за власним бажанням директор товариства має за власною ініціативою як виконавчий орган скликати загальні збори учасників товариства для вирішення питання щодо свого звільнення. У разі коли загальні збори учасників товариства не ухвалюють рішення про звільнення директора за його заявою, він має право звернутися до суду з позовом про визнання трудових відносин припиненими з дати, зазначеної у його заяві про звільнення. Суд може захистити право особи на звільнення шляхом ретроспективного визнання факту припинення трудових правовідносин, що є належним способом захисту порушеного права, спрямованим на припинення правовідносин з управління між директором та товариством. Рішення суду про визнання трудових відносин припиненими є підставою для внесення змін до ЄДР.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.03.2025 у справі № 922/2226/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128275728>.

3.23. Щодо відповідальності голови правління АТ за видання наказу про преміювання на підставі неправомірного рішення наглядової ради

За наявності ознак очевидної протиправності рішення наглядової ради АТ, зокрема відсутності необхідної кількості голосів для його ухвалення, виконавчий орган, реалізуючи свої фідучіарні обов'язки та виявивши належну обачність, повинен принаймні поінформувати наглядову раду про можливі дефекти такого рішення. Невиконання цього обов'язку та видання наказу про преміювання на підставі рішення наглядової ради, ухваленого без достатньої кількості голосів, є підставою для відшкодування завданих товариству збитків. Правовідносини, які виникли між сторонами щодо відшкодування збитків, стосуються дій (рішень) посадової особи АТ під час здійснення ним управлінських повноважень, за своєю суттю є господарськими.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 10.09.2025 у справі № 906/127/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/130129688>.

3.24. Щодо права учасника ПП на отримання інформації про діяльність підприємства і проведення аудиту фінансової звітності останнього під час дії арешту корпоративних прав ПП у кримінальному провадженні

Наявність ухвали слідчого судді про арешт корпоративних прав підприємства зі встановленням заборони їх відчуження, розпорядження та користування ними, а також заборони державним реєстраторам і нотаріусам приймати рішення про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, здійснювати державну реєстрацію змін і вносити до реєстру відповідні записи, у тому числі, що стосуються зміни розміру статутного капіталу, не означає, що учасник підприємства, частка якого становить 10 % статутного капіталу, не має права на отримання інформації про його діяльність і проведення аудиту фінансової звітності останнього.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.04.2025 у справі № 917/604/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126394423>.

3.25. Щодо обсягу документів, які можуть бути витребувані учасником у ТОВ відповідно до ст. 5, 4 З Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»

Учасник ТОВ має безумовне право на отримання інформації про діяльність товариства, включаючи господарську. Перелік документів, визначений ч. 1 ст. 43 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», не є вичерпним. До документів, які товариство зобов'язане надати учаснику на його вимогу, належать усі документи, що містять інформацію про діяльність товариства, у тому числі первинні бухгалтерські документи, що підтверджують здійснення господарських операцій. Відмова у наданні учаснику документів щодо діяльності товариства на підставі того, що вони не входять до переліку, визначеного законом, є неправомірною та порушує корпоративні права учасника, зокрема право на участь в управлінні товариством та право на інформацію.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.05.2025 у справі № 922/3416/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127535839>.

3.26. Щодо порушення переважного права учасника ТОВ при відчуженні частки статутного капіталу товариства у випадку, коли частка ТОВ була предметом кількох послідовних правочинів

Переважне право учасника товариства на придбання частки іншого учасника, що продається третій особі, вважається порушеним за відсутності належного письмового повідомлення про намір продажу частки. Крім цього, порушення переважного права є завершеним юридичним фактом і не усувається зворотним викупом часток. Якщо частка була предметом кількох послідовних правочинів, тобто кілька разів відчужувалася з порушенням переважного права, учасник може вимагати переведення на себе прав за останнім договором.

Повернення колишніх учасників у товариство через повторний правочин без повідомлення чинного учасника не відновлює порушеного права на переважну купівлю. Для реалізації переважного права учасник зобов'язаний внести на депозитний рахунок суду грошові кошти в розмірі, фактично сплаченому покупцем за договором, що підтверджується належними доказами.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.10.2025 у справі № 910/5625/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130881134>.

3.27. Про недопустимість оспорювання учасником товариства, який відчужив частку у статутному капіталі ТОВ, акта приймання-передачі частки на підставі порушення переважного права інших учасників товариства на придбання цієї частки

Особа, яка звертається до суду з позовом про визнання недійсним правочину, повинна довести конкретні факти порушення її майнових прав та інтересів цим правочином. Сторона правочину не може оспорювати його на підставі порушення прав третіх осіб. Зокрема, учасник товариства, який відчужив частку в статутному капіталі, не може вимагати визнання недійсним акта приймання-передачі частки на підставі порушення переважного права інших учасників товариства на придбання цієї частки. Відсутність порушеного права позивача є самостійною підставою для відмови у позові незалежно від інших встановлених судом обставин.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2025 у справі № 910/13819/22 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/131648451>.

3.28. Щодо залишення позову без розгляду у зв'язку з наявністю арбітражного застереження в договорі купівлі-продажу часток ТОВ

Право на стягнення часток у товаристві за договором купівлі-продажу є арбітрабельним та підлягає розгляду міжнародним комерційним арбітражем відповідно до чинного арбітражного застереження, погодженого сторонами. Відповідні правовідносини не мають корпоративного характеру, не пов'язані зі створенням, управлінням чи припиненням діяльності товариства, а також не містять похідних вимог щодо реєстрації майна чи майнових прав. Через це вони не підпадають під виключення, передбачені п. 13 ч. 1 ст. 20 та п. 2 ч. 1 ст. 22 ГПК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.08.2025 у справі № 910/10001/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/129687930>

3.29. Щодо визнання недійсним акта приймання-передачі майна до статутного капіталу ТОВ як фродаторного правочину

Правочин щодо внесення майна до статутного капіталу товариства може бути визнаний недійсним як фродаторний, якщо він вчинений боржником/поручителем з метою уникнення звернення стягнення на його майно кредитором. Передача майна боржником/поручителем до статутного капіталу товариства без набуття статусу учасника та при невідображенні такого внеску в статутному капіталі свідчить про безоплатне відчуження майна на шкоду інтересам кредиторів, а також суперечить принципам розумності та добросовісності.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.03.2025 у справі № 910/17461/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125946814>.

3.30. Щодо визнання недійсним правочину з відчуження простих бездокументарних іменних акцій у зв'язку з поширенням презумпції спільності права власності подружжя на майно

Правочин щодо розпорядження спільним майном подружжя (акціями), вчинений одним із подружжя без згоди іншого, може бути визнаний недійсним за позовом іншого з подружжя. Відсутність такої згоди свідчить про відсутність повноважень в одного з подружжя на відчуження подружнього майна, що є підставою для визнання правочину недійсним. Презумпція розпорядження спільним майном одним з подружжя за згодою другого встановлена на користь добросовісного набувача, але правочин може бути визнаний недійсним, якщо третя особа (контрагент) знала чи не могла не знати про те, що майно належить подружжю на праві спільної сумісної власності і другий з подружжя не надав згоди на відчуження.

Детальніше з текстом постанови від 12.06.2025 у справі № 756/59/20 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/128132860>.

3.31. Щодо визнання недійсним договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі за відсутності підтвердження повноважень представника в умовах воєнного стану

При нотаріальному засвідченні справжності підпису на акті приймання-передачі частки в статутному капіталі товариства, який підписується від імені фізичної особи на підставі довіреності, виданої більше ніж за місяць до вчинення дії, обов'язковим є подання нотаріально посвідченої заяви довірителя про підтвердження дії такої довіреності відповідно до п.18 Постанови Конституційного Суду України «Про деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 164. Відсутність такого підтвердження свідчить про відсутність волевиявлення довірителя на вчинення правочину є підставою для визнання недійсним договору купівлі-продажу частки, укладеного представником.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.07.2025 у справі № 906/815/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129088416>.

3.32. Щодо відсутності об'єктивної можливості визначити договір як значний правочин, якщо в момент укладення договору його вартість не була визначена конкретно та пов'язувалася з вартістю фактично наданих послуг

Сам факт вчинення виконавчим органом юридичної особи дій з перевищенням повноважень не може бути єдиною підставою для визнання недійсними договорів, укладених цим органом від імені юридичної особи з третіми особами. Для визнання такого договору недійсним необхідно довести, що третя особа діяла недобросовісно і нерозумно, тобто знала або не могла не знати про обмеження повноважень представника юридичної особи. Водночас тягар доказування недобросовісності та нерозумності в поведінці контрагента несе юридична особа. Якщо в момент укладення договору його вартість не була визначена конкретно та пов'язувалася з вартістю фактично наданих послуг, контрагент не мав об'єктивної можливості визначити договір як значний правочин та, відповідно, не міг бути обізнаним про наявність / відсутність обмеження повноважень у керівника щодо його укладення.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.09.2025 у справі № 922/4425/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/130158124>.

3.33. Щодо відсутності порушення індивідуальних прав співвласника при укладенні договору оренди між ОСББ та іншою особою, без окремого рішення загальних зборів, якщо раніше надано загальну згоду на оренду спільного майна

Для визнання недійсним договору оренди нежитлового приміщення, укладеного ОСББ, співвласник багатоквартирного будинку повинен довести не лише факт відсутності рішення загальних зборів на укладення такого договору, а й наявність порушення його індивідуальних прав та інтересів внаслідок укладення такого договору. Підписання головою правління ОСББ оспорюваного договору без наявності у голови правління повноважень на укладення такого договору може свідчити про порушення прав та інтересів самого ОСББ, яке є юридичною особою, у його правовідносинах з іншою особою – стороною договору оренди. Належним способом захисту прав співвласника у разі незгоди з діями правління є ініціювання проведення загальних зборів з відповідного питання.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.12.2025 у справі № 922/92/25 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132691668>.

3.34. Про правовий статус спадкоємця частки у статутному капіталі ТОВ та межі охорони спадкового майна

Спадкоємець, який у встановленому законом порядку прийняв у спадщину право на частку в статутному капіталі юридичної особи, є власником лише цього права (права на частку) з часу відкриття спадщини та не є власником права на участь у товаристві. Набуття спадкоємцем права власності на частку у статутному капіталі товариства надає йому право на вступ до товариства, яке він як особа, зацікавлена в набутті права на участь у товаристві, може реалізувати та набути повного обсягу корпоративних прав учасника товариства шляхом здійснення державної реєстрації вступу до товариства незалежно від позиції інших учасників товариства та їх згоди на це.

Для охорони спадкового майна (частки у статутному капіталі товариства) нотаріус має право укласти договір управління спадщиною з іншою особою, ніж спадкоємець, якщо на момент вжиття заходів з охорони спадкового майна відсутні спадкоємці, які постійно проживали зі спадкодавцем на момент відкриття спадщини, або спадкоємці, які подали заяву про прийняття спадщини.

Такий договір є правочином зі скасувальною обставиною, оскільки його дія припиняється з моменту з'явлення спадкоємців та/або прийняття ними спадщини.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 28.08.2025 у справі № 910/8275/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/129892630>.

3.35. Щодо правомочності управителя спадщиною змінювати керівника товариства

Управління спадщиною має характер строкового повноваження спеціального призначення з ознаками тимчасовості та цільового характеру. Дії управителя спадщиною обов'язково мають бути спрямовані на збереження спадщини. Управитель спадщиною не має права припинити повноваження директора товариства без належних підстав, що підтверджують необхідність такого рішення для збереження спадщини. Управління спадщиною не є тотожним за змістом праву власності та праву на управління товариством.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 909/56/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129215140>.

3.36. Щодо виплати вартості частки учаснику ТОВ у зв'язку з його виходом зі складу учасників (засновників) товариства

Для вирішення спору про стягнення з товариства на користь учасника, який вийшов з товариства, вартості частки учасника вирішальним є встановлення розміру оплаченої частини частки учасника.

Відповідне право на одержання вартості частини майна при виході з господарського товариства виникає в учасника товариства лише після внесення ним частки у визначеному розмірі до статутного капіталу товариства. У разі, якщо учасник не повністю вніс (не повністю оплатив) свій вклад до статутного капіталу товариства, йому виплачується дійсна вартість частки пропорційно внесений (оплачений) частині вкладу.

Відомості з ЄДР виконують функцію оголошення прав на частку невизначеному колу третіх осіб. Отже, такі відомості та документи вважаються достовірними до того моменту, поки не буде доведено їх недостовірність.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.02.2025 у справі № 924/751/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125264574>.

3.37. Щодо права учасника товариства на повернення вкладу в натуральній формі (об'єкт нерухомого майна), зумовленого його виходом із товариства

Ситуація, за якої учасник товариства вийшов з нього та втратив право на частку в статутному капіталі, однак при цьому не одержав свій вклад, про повернення якого загальні збори учасників товариства прийняли відповідне рішення, нівелює приписи ст. 148 ЦК України, ст. 54 Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 №1576-XII та порушує сферу майнових інтересів колишнього учасника товариства.

Першочергово підставою для вжиття дій, передбачених ст. 54 Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 №1576-XII (виплата учаснику, який вийшов, частки у грошовій формі або повернення вкладу в натуральній формі (за домовленістю)), є не акт приймання-передачі майна та навіть не рішення загальних зборів, а саме заява про вихід позивача з товариства.

Подання учасником товариства заяви про вихід із товариства слугує самостійною та достатньою підставою, для обов'язку повернути учаснику вклад у натуральній формі (на вимогу учасника та за згодою товариства).

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.04.2025 у справі №908/2915/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126534589>

3.38. Щодо незаконності виключення учасника з ТОВ через невнесення вкладу за відсутності негативних наслідків для товариства

Виключення учасника з ТОВ через невнесення вкладу до статутного капіталу є незаконним, якщо: це не перешкоджало товариству досягати статутної мети та отримувати прибуток; учасник надавав товариству іншу фінансову підтримку; порушено строк повідомлення учасника про проведення загальних зборів з питання його виключення (менше ніж за 30 днів). Вимога про визначення розміру статутного капіталу та часток учасників є належним способом захисту порушених прав незаконно виключеного учасника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.07.2025 у справі № 917/654/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129244633>.

3.39. Щодо рішення торгово-промислової палати про виключення учасника з її складу, у якому відсутні обґрунтовані причини такого виключення

У рішенні президії ТПП про виключення учасника з її складу повинні міститися обґрунтовані причини такого виключення і має бути зазначено, які саме факти невиконання статутних обов'язків стали підставою для виключення учасника, в чому полягає систематичність невиконання учасником його обов'язків, якими саме діями (бездіяльністю) учасник перешкоджає досягненню цілей торгово-промислової палати. Відсутність відповідних відомостей у рішенні про виключення учасника з ТПП може бути підставою для визнання зазначеного рішення недійсним за позовом такого учасника.

Детальніше з текстом постанови від 29.07.2025 у справі № 916/1959/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129244648>.

3.40. Правові наслідки невнесення до ЄДР відомостей щодо змін у складі учасників товариства

Правові наслідки невнесення відповідних відомостей щодо змін у складі учасників товариства до ЄДР, що визначені ст. 10 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», стосуються правовідносин у спорі юридичної особи з третіми особами. Натомість, у ч. 5 ст. 89 ЦК України передбачено, що юридичні особи та їх учасники не мають права посилалися на відсутність державної реєстрації таких змін у відносинах із третіми особами, які діяли з урахуванням цих змін.

За сукупності доказів на підтвердження передання частки у товаристві, виходу зі складу учасників товариства та прийняття до складу учасників товариства, а також спадкування частки у статутному капіталі товариства та вчинення дій спрямованих на проведення державної реєстрації своїх корпоративних прав, непроведення державної реєстрації вказаних дій не є достатньою підставою для висновку щодо недоведеності факту набуття позивачкою права на 100% частки в статному капіталі товариства-відповідача в порядку спадкування та на підставі цивільно-правової угоди, факту набуття та наявності корпоративних прав у товаристві.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.04.2025 у справі № 917/759/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126682957>.

3.41. Щодо неможливості товариства оскаржувати наказ про скасування реєстраційних дій про зміну у складі учасників, оскільки він не порушує прав самого товариства

Юридична особа (товариство) не має права звертатися до суду з позовом про визнання незаконним та скасування наказу Мін'юсту про скасування реєстраційної дії, пов'язаної з державною реєстрацією змін до відомостей про товариство щодо розміру його статутного капіталу, складу учасників, розмірів їх часток та кінцевих бенефіціарних власників, оскільки такий наказ безпосередньо стосується корпоративних прав учасників товариства, а не прав та інтересів самої юридичної особи. Повноваження органу управління товариства, який діє від імені товариства, не можна ототожнювати з корпоративними правами його учасників.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.12.2025 у справі № 910/15182/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132512155>.

3.42. Про неправомірність повторного розгляду Мін'юстом однієї й тієї ж скарги без наявності судового рішення про скасування попереднього рішення Мін'юсту

Повторний розгляд Мін'юстом однієї й тієї самої скарги у сфері державної реєстрації можливий лише у разі скасування судом попереднього рішення Мін'юсту за результатами розгляду такої скарги. Повноваження Мін'юсту при розгляді скарг обмежуються контролем процедурних моментів та не поширюються на вирішення спорів щодо змісту документів чи правомірності рішень уповноважених органів юридичних осіб, які належать до компетенції господарського суду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.05.2025 у справі № 910/13544/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127421110>.

3.43. Щодо позачергових витрат на обслуговування рахунку в цінних паперах банку в процедурі ліквідації

Витрати банку за договором про обслуговування рахунку в цінних паперах, укладеним після запровадження процедури ліквідації банку та спрямованим на забезпечення належного утримання майна – цінних паперів, є витратами, що підпадають під кваліфікацію позачергових витрат, пов'язаних зі здійсненням процедури ліквідації банку згідно з ч. 2 ст. 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Крім цього, право власності на цінні папери бездокументарної форми існування переходить до нового власника лише з моменту зарахування прав на ці цінні папери на його рахунок у цінних паперах, що обслуговується депозитарною установою.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.09.2025 у справі № 910/4563/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/130158119>.

4. Справи щодо земельних відносин та права власності

4.1. Щодо обрання належного (ефективного) способу захисту у справах про визнання протиправним і скасування акта про примусове відчуження майна

Позовні вимоги про визнання протиправним і скасування акта про примусове відчуження майна є неналежним (неефективним) способом захисту порушеного права, оскільки акт про примусове відчуження та вилучення майна не є правовстановлюючим документом, а лише засвідчує факт приймання-передачі майна, щодо якого прийняте рішення про його реквізицію; підписання цього акта є лише етапом документального оформлення процедури реквізиції.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 14.01.2025 у справі № 916/1964/23 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/124591724>.

4.2. Щодо належного способу захисту прав територіальної громади, порушених неправильним визначенням цільового призначення орендованої земельної ділянки комунальної власності, яке спричинило встановлення орендної плати в меншому розмірі

Визнання незаконним та скасування рішення міської ради, яким земельну ділянку із розташованою АЗС замість земель автомобільного транспорту протиправно віднесено до земель житлової та громадської забудови, є належною та ефективною позовною вимогою, ураховуючи, що це рішення не вичерпало своєї дії шляхом виконання і породжує правові наслідки, а його скасування саме по собі вимагатиме від сторін договору оформлення змін до нього в частині орендної плати.

Натомість визнання договору оренди землі недійсним в цілому у цьому разі не є об'єктивно виправданим, обґрунтованим способом захисту та спричинить порушення / обмеження законних прав та інтересів відповідачів, зокрема, орендаря, який є власником розташованого на орендованій земельній ділянці нерухомого майна, за відсутності його протиправної поведінки.

Водночас щодо порушення, яке полягало у недоотриманні міським бюджетом орендної плати, належним способом захисту буде звернення з позовом до орендаря про сплату недоплаченої (недоотриманої) суми орендної плати в розмірі, визначеному відповідно до належної ставки орендної плати.

Детальніше з текстом постанови судової палати для розгляду справ щодо земельних відносин та права власності КГС ВС від 17.04.2025 у справі № 904/186/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/127571178>. Постанова ухвалена з окремими думками суддів Бердник І. С., Зуєва В. А. та зі збіжною окремою думкою судді Рогач Л. І.

4.3. Щодо належності та ефективності заявленої прокурором вимоги про повернення нерухомого майна територіальній громаді як вимоги про застосування наслідків недійсності цього правочину (реституцію)

Якщо правовідносини між відповідачами (територіальною громадою в особі уповноваженого органу та ФОП) виникли на підставі укладеного між ними договору купівлі-продажу нерухомого майна, який є недійсним, і прокурор у позові просить зобов'язати ФОП повернути на користь територіальної громади в особі міської ради майно, яке було передано йому на виконання цього договору, то належним способом захисту права власності територіальної громади у цьому разі є застосування наслідків недійсності оспорюваного правочину (реституції).

Зазначений спосіб захисту також є ефективним, оскільки позивач (у цьому разі прокурор) має дві мети: повернути майно у фактичне володіння та реєстраційно підтвердити право володіння ним.

Повернення майна у фактичне володіння особи, на користь якої суд ухвалив рішення, здійснюється в межах виконавчого провадження у порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження».

Водночас наявність судового рішення про визнання недійсним документа (договору купівлі-продажу нерухомого майна), на підставі якого проведено державну реєстрацію прав ФОП, приведе до вчинення у Державному реєстрі прав дій, що забезпечать відновлення реєстраційного підтвердження володіння відповідним майном територіальною громадою.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 29.05.2025 у справі № 922/3727/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128522674>. Окремі думки – суддів Краснова Є. В., Мачульського Г. М., Рогач Л. І.

4.4. Щодо оформлення права користування земельною ділянкою співвласниками багатоквартирного будинку в межах, необхідних для його обслуговування

Розмір та конфігурація земельної ділянки, що підлягає переходу у користування співвласників багатоквартирних будинків повинен визначатися на підставі землевпорядної документації, яка враховує фактичні параметри всіх об'єктів, запланованих для будівництва, їх прибудинкову територію та територію, необхідну для забезпечення обслуговування будинків і потреб його мешканців.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.03.2025 у справі № 926/927/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125804590>.

4.5. Про сервітут як обмеження права власності, допустиме лише за умови об'єктивної необхідності

Оскільки сервітут – це право обмеженого користування чужим майном (земельною ділянкою), то потреба у встановленні сервітуту виникає у тих випадках, коли особа не може задовольнити своїх потреб будь-яким іншим способом. Договір про встановлення сервітуту має бути направлений на реалізацію зазначеної потреби і слугувати цілі, за якої нормальне використання своєї власності неможливе без обтяження сервітutom чужої земельної ділянки. Отже, потреби, які можуть бути задоволені за рахунок користування чужим майном шляхом встановлення сервітуту, повинні мати характер вимушених та/або неминучих.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.11.2025 у справі № 902/1257/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132196811>.

4.6. Щодо набуття права власності за набувальною давністю особою, яка володіє майном за волею власника, що можливе лише за наявності сукупності визначених законом умов

Набуття права власності за набувальною давністю є первинним способом виникнення права власності, для застосування якого необхідна наявність усіх законодавчо визначених умов у сукупності: добросовісність заволодіння майном, безтитульність володіння (відсутність будь-якої правової підстави володіння чужим майном), відкритість володіння та його безперервність протягом встановленого законом строку. Володіння майном на підставі певного юридичного титулу (договору купівлі-продажу, оренди тощо) виключає застосування набувальної давності, оскільки у цьому випадку володільць володіє майном не як власник. Також позов про право власності за давністю володіння не може заявляти особа, яка володіє майном за волею власника і завжди знала, хто є власником.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2025 у справі № 927/773/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129027108>.

4.7. Щодо порядку передачі в оренду земельних ділянок, які були виключені із площ земель колективного сільськогосподарського підприємства, що підлягали поділу (паюванню)

Земельні ділянки сільськогосподарського призначення, виключені з площ земель, що підлягають розподілу (паюванню) та віднесені до земель загального користування (земель державної власності) відповідно до проекту землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв), не можуть бути об'єктом розпорядження районної державної адміністрації в порядку, передбаченому ст. 13 Закону України «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)» як нерозподілені (невитребувані) земельні ділянки. Розпорядження такими земельними ділянками з порушенням встановленого порядку виходить за межі повноважень районної державної адміністрації, визначених статтями 17, 122 ЗК України та ст. 21 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а укладені на підставі таких розпоряджень договори оренди землі є недійсними.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.09.2025 у справі № 917/233/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130707892>.

4.8. Щодо права орендаря витребувати орендовану земельну ділянку з чужого незаконного володіння

Орендар, який має зареєстроване право оренди, має право витребувати земельну ділянку з чужого незаконного володіння, у разі передачі її іншому користувачу з порушенням його прав. Таке витребування земельної ділянки є належним способом захисту права користування відповідно до ст. 27 Закону України «Про оренду землі» і не вимагає заявлення вимоги про визнання незаконними та скасування рішень органів державної влади чи місцевого самоврядування про передачу землі в оренду іншій особі (оскільки таке рішення вже реалізоване шляхом укладення договору оренди), скасування державної реєстрації права оренди.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.02.2025 у справі № 920/715/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125264712>.

4.9. Щодо можливості витребування трансформаторної підстанції як самостійного об'єкта власності

Якщо не буде доведено, що зареєстрована за відповідачем у складі майнового комплексу будівля трансформаторної підстанції є лише приналежністю цього комплексу, за наявності встановлених законом підстав цю будівлю може бути витребувано із незаконного володіння відповідача в порядку статті 387 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.04.2025 у справі № 907/947/22 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/126607571>

4.10. Щодо неможливості витребування майна в добросовісного набувача, якщо воно було продане в порядку виконання судових рішень

Майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо воно було продане у порядку, встановленому для виконання судових рішень (ч. 2 ст. 388 ЦК України). Це положення ґрунтується на авторитеті держави і суду, та слугує

забезпеченню стабільності цивільного обороту. Учасник прилюдних торгів діє в умовах довіри до законності дій держави в особі виконавчої служби і не зобов'язаний здійснювати ревізію виконавчого провадження. Добросовісність набувача презумується, тобто набувач вважатиметься добросовісним, доки не буде доведено протилежного.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 18.09.2025 у справі № 922/82/20 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/131882931>. Наявні окремі думки.

4.11. Щодо повернення протирадіаційного укриття з чужого незаконного володіння шляхом подання позову про витребування

Вимога про повернення об'єкта нерухомого майна, який є захисною спорудою цивільного захисту (протирадіаційного укриття), від особи, за якою зареєстроване право власності, має розглядатися як віндикаційний позов, оскільки така особа за принципом реєстраційного підтвердження володіння є володільцем об'єкта, натомість територіальна громада, за якою не зареєстроване право власності на такий об'єкт, не є його володільцем. Якщо зареєстроване право власності на захисну споруду за приватною особою, то права держави або територіальної громади не можуть захищатися негаторним позовом, оскільки це є позов володіючого власника до неволодіючого невластника.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 29.05.2025 у справі № 918/938/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129732821>. Постанова ухвалена з окремою думкою суддів Берднік І. С., Зуєва В. А.

4.12. Щодо неможливості відчуження багаторічних насаджень окремо від земельної ділянки

Багаторічні насадження не можуть розглядатися як окремий об'єкт права власності без земельної ділянки, на якій вони розташовані, оскільки є складовою частиною цієї земельної ділянки.

У відповідності до ч. 3 ст. 373 ЦК України та ч. 2 ст. 79 ЗК України сад (багаторічні насадження) не можуть бути предметом купівлі-продажу окремо від земельної ділянки, що вказує на нікчемність договорів купівлі-продажу саду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.01.2025 у справі № 904/8306/21 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125264764>.

4.13. Щодо неможливості відчуження з державної в комунальну або приватну власність земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка археології місцевого значення

Земельна ділянка, на якій знаходиться пам'ятка археології місцевого значення, відноситься до категорії земель історико-культурного призначення, на які поширюється встановлена законодавством заборона щодо їх відчуження з державної у комунальну або приватну власність. Правовий режим такої земельної ділянки не може відрізнятися від правового режиму самої пам'ятки археології та перебувати в приватній

чи комунальній власності. Відчуження з державної власності земельної ділянки, на якій розташовані пам'ятки археології, фактично унеможлиблює здійснення державою права користування та розпорядження цими пам'ятками археології у зв'язку з невіддільністю пам'ятки археології від земельної ділянки, на якій вона розташована.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 05.03.2025 у справі № 902/546/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125732611>.

4.14. Щодо недопустимості вилучення об'єктів спільної власності територіальних громад без згоди відповідних громад або рішень їхніх рад, крім випадків, передбачених законом

Об'єкти права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст району та області, управління якими здійснюють районні та обласні ради, не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без згоди безпосередньо зазначених територіальних громад або відповідних рішень рад чи уповноважених ними органів, за винятком випадків, передбачених законом, зокрема абзацом 3 пункту 10 Розділу V «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 912/1899/23 від 05.03.2025, можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/125768896>.

4.15. Щодо правовстановлювальних документів на використання водного об'єкта з метою ведення аквакультури

Режим рибогосподарської експлуатації або дозвіл на спеціальне використання водних біоресурсів не можуть бути правовстановлювальними документами, якими надається право користування водними об'єктами чи землями водного фонду, і вони не визначають правових підстав користування цими об'єктами задля аквакультури (риборозведення).

Здійснення такої діяльності на водному об'єкті без отримання земельної ділянки у власність (для замкнених водойм до 3 га), постійне користування (державними водогосподарськими / рибогосподарськими підприємствами, установами, організаціями) або в установленому ЗК України чи Законом України «Про аквакультуру» порядку користування на умовах оренди рибогосподарських водних об'єктів (їх частин, які визначаються координатами відведеної акваторії) є незаконним.

При цьому слід ураховувати, що стосовно передачі в оренду водосховища комплексного призначення у ст. 51 ВК України встановлено заборону.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 10.04.2025 у справі № 922/1168/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127743264>. Окремі думки – суддів Краснова Є. В., Мачульського Г. М., Порач Л. І.

4.16. Щодо позаконкурсного отримання земельної ділянки комунальної власності для будівництва і обслуговування розміщеної на ній споруди (автостоянки), що вимагає проведення земельних торгів

Отримання в оренду земельної ділянки комунальної власності для будівництва і обслуговування розміщеної на ній споруди (автостоянки), що вимагає проведення земельних торгів у порядку, визначеному законодавством.

Незастосування конкурентної процедури у виді земельних торгів допускається виключно у випадку, коли земельна ділянка державної чи комунальної власності надається фізичним або юридичним особам у користування з метою обслуговування та експлуатації вже існуючих об'єктів нерухомого майна (будівель, споруд), розташованих на такій земельній ділянці, та які належать на праві власності зазначеним особам для їх подальшого використання відповідно до того цільового та функціонального призначення, яке існувало на момент їх придбання.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.07.2025 у справі № 918/1131/22 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/128775851>.

4.17. Щодо застосування висновку про вартість об'єкта приватизації на дату укладення договору купівлі-продажу як визначального критерію для встановлення ціни викупу

Ціна викупу об'єкта приватизації визначається за результатами незалежної оцінки відповідно до законодавства і не обмежується роком ухвалення рішення про приватизацію. У визначенні вартості викупу об'єкта приватизації вирішальною є дійсність висновку про вартість об'єкта приватизації на дату укладення договору купівлі-продажу об'єкта, що підлягає приватизації шляхом викупу.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.09.2025 у справі № 918/1177/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/130129628>.

4.18. Щодо права нового власника майна вимагати в судовому порядку припинення податкової застави, накладеної через борги попередника

Майно, придбане добросовісним набувачем на електронних торгах у межах виконавчого провадження, що перебуває у податковій заставі, яка виникла у зв'язку з податковим боргом попереднього власника, підлягає звільненню від такого обтяження за позовом нового власника на підставі ст. 391 ЦК України. Застава, яка не пов'язана з особою нового власника і перешкоджає йому в реалізації права користування та розпорядження своїм майном, має бути припинена у судовому порядку, оскільки порушує право власності набувача, яке вважається набутих правомірно та є непорушним.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 30.09.2025 у справі № 914/2949/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130707906>.

4.19. Щодо можливості застосування ч. 5 ст. 47 Закону України «Про виконавче провадження» у випадках, коли стягувач є одночасно боржником в іншому виконавчому провадженні

Кошти, стягнуті за рішенням суду про заборгованість з орендної плати за землю комунальної власності, можуть бути використані у межах зведеного виконавчого провадження для погашення зобов'язань стягувача, якщо він одночасно є боржником, на підставі ч. 5 ст. 47 Закону України «Про виконавче провадження». Зазначений правовий підхід підлягає застосуванню незалежно від того, що стягувачем є орган

місцевого самоврядування, а кошти підлягають зарахуванню до місцевого бюджету, оскільки у виконавчому провадженні орган місцевого самоврядування та територіальна громада не розглядаються як різні суб'єкти, а стягувачем є саме той суб'єкт, який звернувся з позовом і на користь якого ухвалено судові рішення.

У випадку примусового виконання рішення суду про стягнення заборгованості з орендної плати за землю комунальної власності, що виникла внаслідок неналежного виконання умов договору оренди землі та додаткової угоди до нього, у спірних правовідносинах превалюють цивільні (господарські) відносини. За наявності зведеного виконавчого провадження та одночасного статусу органу місцевого самоврядування як стягувача у відповідному виконавчому провадженні і боржника в іншому виконавчому провадженні, державний виконавець правомірно застосовує положення абз. 2 ч. 5 ст. 47 Закону України «Про виконавче провадження», перераховуючи стягнуті грошові кошти на депозитний рахунок іншого органу державної виконавчої служби для виконання іншого судового рішення. Відсутність безпосереднього перерахування таких коштів на бюджетний рахунок територіальної громади не свідчить про невиконання судового рішення та не є підставою для визнання дій державного виконавця протиправними.

Детальніше з текстом постанови СП КГС ВС від 15.12.2025 у справі № 925/1692/20 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132789261>.

5. Справи у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договорів

5.1. Щодо особливостей правозастосування ч. 3 ст. 228 ЦК України

Санкція за ч. 3 ст. 228 ЦК України є заходом карального, а не компенсаційного характеру, тому її застосування без доведення реальних збитків державі або наявності обвинувального вироку становить непропорційне втручання у право власності, захищене Першим протоколом до Конвенції про захист прав людини.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 19.12.2025 у справі № 922/3456/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132746058>.

5.2. Суд визнав неналежним способом захисту оскарження акта про непідписання договору купівлі-продажу за результатами аукціону

Виходячи з основної мети, яка ставиться кожним з учасників аукціону (наміру придбати майно), у разі якщо позивач, як переможець аукціону вважає, що орган приватизації незаконно (без належних правових підстав склав акт про непідписання договору) кінцевою метою переможця аукціону має бути укладення договору купівлі-продажу. Отже, належним способом захисту переможця аукціону у цьому разі відповідає позовна вимога про визнання договору купівлі-продажу майна укладеним вредакції позивача. Натомість визнання недійсним оспорюваного акта не матиме наслідком автоматичного укладення договору купівлі-продажу з позивачем, а отже непризведе до реального захисту порушених прав та інтересів позивача.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.01.2025 у справі № 910/7625/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124560713>.

5.3. Щодо непоширення персональних санкцій кінцевого бенефіціара на підконтрольну йому юридичну особу та відсутності правових підстав для обмеження права на стягнення заборгованості

У застосуванні положень Закону України «Про санкції» судам належить встановити, чи є позивач кредитором (стягувачем), стосовно якого встановлені обмежувальні заходи, передбачені Законом України «Про санкції», а також чи є позивач особою щодо якої Постановою КМУ №187 введено заборону на виконання, у тому числі в примусовому порядку, грошових та інших зобов'язань; та чи підпадає позивач під визначення осіб, стосовно яких встановлено заборону відповідно до пункту 1 зазначеної постанови КМУ.

Указ Президента України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) є актом індивідуальної дії, позаяк не містить загальнообов'язкових правил поведінки, а з урахуванням рішення Ради національної безпеки і оборони України, уведеним в дію таким Указом, передбачає індивідуалізовані приписи щодо застосування санкцій до конкретних юридичних і фізичних осіб, тобто він адресований цим особам і спрямований на припинення конкретних правовідносин.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 у справі № 904/3057/22 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125291874>.

5.4. Щодо можливості стягнення збитків у зв'язку з помилками в податковій накладній

Помилка в реквізитах податкової накладної не є нездоланною перешкодою для одержання покупцем податкового кредиту. За умови розумної і добросовісної поведінки покупця і продавця така помилка може і має бути виправлена.

Якщо ж покупець не включив до податкового кредиту відповідної суми ПДВ на підставі зареєстрованої податкової накладної продавця через помилки в ній, які є перешкодою для такого включення, і не повідомив своєчасно про помилку продавця, внаслідок чого покупець втратив право на податковий кредит, то слід вважати, що він зазнав збитків внаслідок власної бездіяльності, а тому такі збитки не можуть бути стягнуті з продавця.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.02.2025 у справі № 906/41/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125589366>.

5.5. Щодо невиконаного арбітражного застереження

Арбітражне застереження, яке містить лише загальне посилання на вирішення спору в арбітражному порядку згідно із законодавством країни продавця, без зазначення конкретної арбітражної установи, її регламенту, місця проведення арбітражу чи інших процедурних питань, є таким, що не може бути виконане. За цих обставин пріоритет у розгляді спору належить саме господарському суду як органу судової влади, а не нествореному суду країни продавця.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.11.2025 у справі № 924/389/25 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132237483>.

5.6. Щодо застосування ч. 4 ст. 75 ГПК України та принципу *res judicata*

Обставини, встановлені судовими рішеннями, що набрали законної сили в інших справах між тими самими учасниками або щодо тих самих правовідносин, мають преюдиціальне значення і не підлягають повторному доказуванню при розгляді наступної справи. Якщо в попередніх судових рішеннях встановлено припинення основного зобов'язання за кредитним договором шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог та повне погашення залишкової заборгованості, відсутні підстави для звернення стягнення на предмет іпотеки, оскільки іпотека припиняється разом з припиненням забезпеченого нею зобов'язання.

Спроба довести наявність боргу у справі про звернення стягнення на іпотеку за наявності рішення про відсутність такого боргу є неприпустимою ревізією судового рішення, що порушує принцип *res judicata*.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 19.12.2025 у справі № 922/3456/23 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/132746058>.

6. Справи в інших спорах, що виникають з господарських правовідносин

6.1. Щодо недійсності умов договору про оплату за постачання природного газу та неможливості їх зміни в судовому порядку на підставі впливу тяжких обставин

Умова договору постачання природного газу про оплату за фактично поставлений газ не може бути визнана недійсною на підставі ст. 233 ЦК України (вплив тяжких обставин), оскільки: така умова відповідає вимогам законодавства та є загальноприйнятим правилом про оплату отриманого товару; не становить крайньої форми невідповідності для покупця; є істотною умовою договору, визнання якої недійсною призведе до недійсності всього договору. При цьому стаття 233 ЦК України не передбачає можливості зміни умов договору шляхом його доповнення у випадку укладення правочину під впливом тяжких обставин.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.07.2025 у справі № 910/4381/24 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/129088465>.

6.2. Щодо мораторію на нарахування та стягнення штрафних санкцій, встановленого постановою НКРЕКП від 25.02.2022 № 332

Положення постанови НКРЕКП від 25.02.2022 № 332 щодо зупинення на період дії в Україні воєнного стану і протягом 30 днів після його припинення або скасування нарахування та стягнення штрафних санкцій стосуються виключно штрафних санкцій за цей період і не можуть бути поширені на штрафні санкції, право на нарахування яких виникло до введення воєнного стану. Норма щодо зупинення нарахування та стягнення штрафних санкцій не містить вказівки про надання їй зворотної дії в часі, що дозволило б застосовувати її до порушень чи прострочень, що сталися в попередні періоди.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 04.07.2025 у справі № 908/948/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128687646>.

6.3. Щодо неправомірності відмови від оплати послуг балансування природного газу за коригуючим актом

Відмова відповідача від оплати за коригуючим актом, що виправляє арифметично-правову помилку на підставі імперативних норм Кодексу ГТС, є неправомірною та свідчить про безпідставне ухилення від виконання обов'язку щодо оплати послуг балансування в розмірі, встановленому регулятором.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.10.2025 у справі № 908/2136/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131852721>.

6.4. Щодо спеціального порядку звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника в період дії воєнного стану

В період дії воєнного стану з пенсійного рахунку боржника – громадянина України не можуть бути списані кошти, отримані боржником як пенсія, при примусовому виконанні судових рішень, які не пов'язані зі стягнення аліментів, відшкодуванням шкоди заподіяної каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю внаслідок кримінального правопорушення.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 у справі № 910/8436/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125291941>.

6.5. Щодо притягнення органу державної влади до відповідальності у вигляді стягнення шкоди за невиконання обов'язку забезпечувати схоронність вилученого майна

Органи Національної поліції зобов'язані забезпечити схоронність тимчасово вилученого майна, яке визнано речовим доказом у кримінальному провадженні. Втрата такого майна через недбале зберігання є підставою для відшкодування завданої шкоди його власнику.

Передача майна на спеціальний майданчик для тимчасового зберігання не звільняє органи поліції від відповідальності за його збереження. У разі втрати речового доказу власник має право на відшкодування його вартості відповідно до положень ст. 22, 1166, 1173, 1174 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.02.2025 у справі № 910/18977/23 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125391785>.

7. Процесуальні питання

7.1. Щодо розгляду заяви про забезпечення позову у випадку одночасного подання позовної заяви та заяви про забезпечення позову

Розгляд заяви та вжиття заходів забезпечення позову здійснюються виключно судом компетентним розглядати спір по суті. Це зумовлює обов'язок суду першої інстанції при надходженні заяви про забезпечення позову перевіряти її відповідність приписам статті 20 ГПК України.

Водночас у разі застосування заходів забезпечення позову така ухвала не може бути оскаржена з підстав порушення судами правил юрисдикції окремо від рішення суду в цій справі, ухваленого за результатами розгляду справи по суті, адже це фактично означитиме оскарження предметної та суб'єктної приналежності справи на стадії її відкриття, що не передбачено приписами ГПК.

Першочерговим при надходженні на розгляд суду заяви про забезпечення позову є надання оцінки щодо порядку звернення з нею до суду, за умови дотримання якого здійснюється її розгляд по суті.

У випадку одночасного подання позовної заяви та заяви про забезпечення позову розгляд заяви про забезпечення позову не залежить від вирішення питання про відкриття провадження у справі, у разі повернення позовної заяви, відмови у відкритті провадження у справі передбачений процесуальний механізм скасування заходів забезпечення позову.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.01.2025 у справі № 903/497/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124484775>.

7.2. Щодо забезпечення позову про визнання недійсним договору про закупівлю підрядних робіт за державні кошти шляхом заборони сторонам договору виконувати договірні зобов'язання (ст. 137 ГПК України, ст. 204, 629 ЦК України, ст. 3, 7 Закону України «Про публічні закупівлі»)

За загальним правилом чинний Господарський процесуальний кодекс України дозволяє застосування такого заходу забезпечення позову, як заборона відповідачу вчиняти певні дії (сплачувати кошти, виконувати роботи, надавати послуги тощо), однак у справі за позовом про визнання недійсним договору про закупівлю підрядних робіт за державні кошти не допускається застосування такого заходу забезпечення позову, як заборона відповідачам (замовнику та підряднику) вчиняти дії (сплачувати кошти та виконувати роботи), спрямовані на виконання зобов'язань за оспорюваним правочином, оскільки, по-перше, така заборона не відповідає встановленій законом презумпції правомірності правочину, сутність якої полягає в тому, що вчинений правочин вважається правомірним, тобто таким, що породжує, змінює або припиняє цивільні права й обов'язки, доки ця презумпція не буде спростована, зокрема на підставі рішення суду про визнання договору недійсним, яке набрало законної сили. Відтак, у разі неспростування презумпції правомірності договору всі права, набуті сторонами правочину за ним, повинні безперешкодно здійснюватися, а обов'язки, що виникли внаслідок укладення договору, підлягають виконанню.

Таким чином, вжиті заходи забезпечення позову у виді заборони відповідачам вчиняти дії з виконання укладеного між ними договору, визнання якого недійсним є предметом позову, мають ознаки часткового вирішення спору по суті, оскільки фактично зводяться до застосування наслідків недійсності оспорюваного правочину та повністю припиняють виконання сторонами договору своїх зобов'язань за цим договором ще до ухвалення судом рішення по суті спору, ставлячи при цьому під сумнів правомірність вчинення оспорюваного правочину та спонукаючи сторони до невиконання умов договору, що в силу положень частини 11 статті 137 Господарського процесуального кодексу України є неприпустимим.

Отже, в спорі про визнання недійсним договору про закупівлю вжиття такого заходу забезпечення позову, як заборона сторонам оспорюваного договору виконувати договірні зобов'язання, не відповідає вимогам розумності, обґрунтованості та адекватності заходу забезпечення позову із заявленими позовними вимогами, порушує збалансованість інтересів сторін такого договору, є неспівмірним із негативними наслідками, що можуть настати в результаті вжиття судом такого заходу забезпечення позову, спрямоване на втручання в господарську діяльність сторін оспорюваного договору та фактично підмінює собою судові рішення у справі, яке має ухвалюватися за результатами розгляду справи по суті заявлених позовних вимог.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.01.2025 у справі № 916/4954/23 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/124484806>.

7.3. Щодо питання забезпечення позову шляхом заборони банку (третій особі) здійснювати будь-які виплати за банківськими гарантіями, якщо позивач не є стороною цих правочинів

Виконання банком свого обов'язку перед бенефіціаром за гарантією жодним чином не впливає на права та обов'язки позивача, оскільки останній не є стороною одностороннього правочину (гарантії), а поданий ним позов спрямований на захист його прав, передбачених саме індивідуальним договором до рамкового договору.

Системне тлумачення ст. 136, 137 ГПК України дає можливість дійти висновку, що заборона банку здійснювати будь-які виплати за банківськими гарантіями за будь-якими вимогами бенефіціара є втручанням в господарську діяльність банку урозумінні ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» та такі заходи забезпечення позову не відповідають процесуальним нормам, що регулюють ці правовідносини, зокрема вимогам розумності, обґрунтованості, адекватності, збалансованості інтересів сторін, а також інших учасників судового процесу, наявності зв'язку між конкретним заходом забезпечення позову і предметом позовних вимог.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 07.01.2025 у справі № 910/7497/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125027333>.

7.4. Щодо процесуальних наслідків ненадання доказів сплати та несплати в повному обсязі судового збору у строк, встановлений судом в ухвалі про залишення апеляційної скарги без руху

Сплата судового збору в неповному обсязі та подання доказів такої сплати поза межами встановленого процесуального строку без заявлення клопотання

про його поновлення є підставою для застосування судом положень ч. 4 ст. 174 ГПК України щодо повернення скарги. Застосування судом апеляційної інстанції таких правових наслідків не може розцінюватися як прояв надмірного формалізму.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.04.2025 у справі № 910/11482/24 можна ознайомитись за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126288410>.

7.5. Можливість встановлення графіка платежів у мировій угоді поза межами річного строку, визначеного для розстрочення виконання судового рішення

Мирова угода та розстрочення виконання судового рішення є різними правовими інститутами, що регулюються відповідно статтями 192 та 331 ГПК України. Встановлення у мировій угоді графіку платежів, у тому числі на строк, що перевищує один рік, не заборонено ГПК України, а є виявленням взаємоузгодженої волі сторін. Законодавчі обмеження щодо строку розстрочення виконання судового рішення (не більше одного року), встановлені ч. 5 ст. 331 ГПК України, не поширюються на умови мирової угоди.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 06.06.2025 року у справі № 917/141/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128205469>.

7.6. Щодо проголошення судового рішення

Відсутність повідомлення про дату та час проголошення рішення не впливає на законність та обґрунтованість ухваленого рішення і не може бути підставою для його скасування.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 25.09.2025 у справі № 913/182/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130643837>.

7.7. Виправлення описки не може бути способом зміни мотивувальної частини судового рішення

Вирішуючи питання про виправлення описок чи арифметичних помилок, допущених у судовому рішенні (рішенні, постанові або ухвалі), суд не має права змінювати зміст судового рішення, він лише усуває неточності щодо встановлених фактичних обставин справи (наприклад, дати події, номери і дати документа, найменування сторін, прізвища, імені, по батькові особи тощо), або мають технічний характер (тобто виникли в процесі виготовлення тексту рішення). Не є описками граматичні помилки, які не спотворюють тексту судового рішення та не призводять до його неправильного сприймання.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.12.2025 у справі № 910/3023/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132312740>.

7.8. Щодо застосування наслідків неподання позивачем витребуваних доказів або ухилення від відповідей на запитання інших учасників справи

Ухилення позивача від надання відповідей на запитання інших учасників справи чи неподання витребуваних судом доказів не є безумовною підставою для залишення позову без розгляду. Таке рішення можливе лише тоді, коли відсутність цих доказів унеможливорює встановлення фактичних обставин справи.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.09.2025 у справі № 910/14122/24 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130129627>.

7.9. Про недостатність формального перебування у ЗСУ для зупинення провадження у справі

Для зупинення провадження у справі на підставі перебування сторони у складі Збройних Сил України (далі – ЗСУ) недостатньо самого факту введення воєнного стану і формального перебування особи у складі ЗСУ. Необхідно встановити, що військова частина, де проходить службу особа, переведена на воєнний стан та виконує бойові завдання у зоні бойових дій.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 11.03.2025 у справі № 904/4027/22 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125768903>.

7.10. Не підлягають касаційному оскарженню судові рішення лише в частині розстрочення / відстрочення їх виконання

Не підлягає касаційному оскарженню судове рішення, яке оскаржується лише в частині відмови у задоволенні клопотання про розстрочення / відстрочення виконання судового рішення (застосування ч. 1 ст. 293 ГПК України в сукупності з положеннями ч. 1 ст. 287 цього Кодексу).

Детальніше з текстом ухвали КГС ВС від 06.06.2025 у справі № 908/1721/23 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128132848>.

Огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за 2025 рік / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду департаменту аналітичної та правової роботи Апарату Верховного Суду, судові палати Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду. Київ, 2026. – 58 с.

¹**Застереження:** видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

supreme.court.gov.ua

fb.com/supremecourt.ua

t.me/supremecourtua

@supremecourt_ua

x.com/supremecourt_ua

so.supreme.court.gov.ua